Szanowni Rodacy!
Trwa prenumerata na III kwartał 1996 roku.
Wszystkich zainteresowanych prosimy zgłaszać się do urzędów pocztowych lub listonoszy.
Cena prenumeraty na kwartał 18 tysięcy rubli, na miesiąc - 6 tysięcy rubli.

STRONA 8
Relaks
Rozrywka
Humor

NASZ INDEKS 63863 ❖ CENA 1000 Rb. ❖ INDEKS W POLSCE 329258 ❖ CENA 60 Gr.

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków ● Rok wydania VI ● 20-26 maja 1996 r ● nr 20(210)

WITAJ, MAJOWA JUTRZENKO!

Ten piękny majowy dzien na długo pozostanie w pamięci Rodaków Grodna, szczególnie kombatantów drugiej wojny swiatowej.

Wieczorem 3 maja w sali Strojtrestu nr. 30 odbyła się uroczysta akademia, połączona z przekazaniem sztandaru, ufundowanego przez Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" i Zarząd Główny Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Kraju Stowarzyszeniu Polskich Kombatantów na Grodzieńszczyźnie. Sztandar został uroczyście poświęcony podczas mszy św., która odbyła się rankiem tego dnia w kościele Bernardyńskim.

Zebrani na sali oklaskami powitali dostojnych gości: Konsula Generalnego RP p. Mariusza Maszkiewicza, delegację kombatantów z Polski na czele z wiceprezesem p. Ryszardem Włodarczykiem, przedstawiciela Ministerstwa ds. Kombatantów p. Tomasza Cymermana, Matkę Chszestną sztandaru p. Irene Godycka i in.

Na sale wkracza poczet sztandarowy, składający się z kombatantów i harcerzy, zebrani na sali wstają i spiewają "Rotę".

Referat okolicznościowy, dotyczący Konstytucji 3 Maja wygłosił Wiesław Kiewlak, kierownik działu ZP ds. młodzieży, a prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów na Białorusi Apoloniusz Wolński opowiedział o powstaniu i działalności Stowarzyszenia.

Za szczegolne zasługi w dziele przywrocenia dobrego imienia polskim kombatantom drugiej wojny światowej na Białorusi, szczególnie żołnierzom AK, wiceprezes ZP Tadeusz Malewicz został odznaczony "Kombatanckim Krzyzem Zasługi" przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Kraju. Takim samym odznaczeniem uhonorowano również prezesa ZP Tadeusza Gawina.

Uroczysta część akademii zakończyła się wbiciem honorowego gwoździa w drzewce sztandaru.

Na zakończenie imprezy odbył się koncert w wykonaniu zespołów "Lechici", "Grodzieńskie słowiki" oraz chóru "Głos znad Niemna".

J. D.

AKCENTY

CO ZASIEJESZ...

Zdawało by się, że już dawno powinny ulec zapomnieniu powszechna podejrzliwość i wrogość, które wychowywał wśród ludzi sowieckich reżim stalinowski. Minęły dziesięciolecia, wyrosło niejedno nowe pokolenie, a widmo przeszłości niekiedy personifikuje się w ludzkich postaciach, które emitują energię nienawiści. Z tego powodu człowieka ogarnia strach. Osądźcie sami.

DYREKTYWA STALINA Z 1943r. DZIAŁA...

Do Grodzieńskiego Garnizonowego Domu Oficerów przywiodła mnie wiadomość, że tu odbędzie się spotkanie doradcy Prezydenta, byłego wojskowego z Grodna Siergieja Posochowa z członkami grodzieńskiego Klubu Weteranów wszystkich wojen. Ale z powodu choroby zaproszony gość nie zjawił się. Na spotkanie przybyli przedstawiciele obwodowego wojenkomatu i kierownik szpitala wojskowego. Gdy zakończono dyskusję, dotyczącą problemów socjalnej obrony byłych wojskowych, a obecnie emerytów i przyjęto odezwy oficerów rezerwy i oficerów w stanie spoczynku, ktoś z obecnych zaproponował zastosować środki (tylko nie wiadomo o jakie środki chodzi) do byłych żołnierzy Armii Krajowej. Że to niby zewsząd ich przepędzają na Litwie i Ukrainie i zebrali się oni na Grodzieńszczyźnie.

Na jedno tylko wspomnienie o AK na sali podniosła się wrzawa i przewodniczącemu zebrania nie pozostowało nic innego do zrobienia jak obiecać, że odpowiedni papier zostanie wysłany gdzie należy.

A ja przypomniałem sobie moskiewską dyrektywę z 1943r., gdy nastąpił już przełom w działaniach wojennych. Skierowano wtedy na Zachodnią Białoruś ogromne zgrupowania partyzantki i wydano rozkaz rozbrajać polskie oddziały wojskowe w tym również Armii Krajowej, które walczyły z wrogiem na naszych terenach nieomal od początku wojny. W przypadku, gdy

Ciąg dalszy na str. 2

W oddziałach ZP

KONFERENCJA W BRZEŚCIU

W Brześciu odbyła się sprawozdawczo - wyborcza konferencja Oddziału Obwodowego ZPB. Na Konferencji byli obecni Wojewoda Bielskopodlaski pan Tadeusz Korszeń z osobami towarzyszącymi, Pierwszy sekretarz Ambasady RP w Mińsku pan Krzysztof Dłużewski, Konsul Generalny RP w Brześciu pan Jerzy Rychlik, Dyrektor Działu Informacji Rady Obwodowej w Brześciu pani Nina Szpak, Wiceprezydent m. Brześcia i inne osoby. Związek Polaków na Konferencji reprezentował Wiceprezes Związku Tadeusz Malewicz.

Na Konferencji dyskutowano nad problemami stojącymi przed Oddziałem Obwodowym, wytyczono kierunki działania na następną kadencję, oceniono pracę prezesa i Zarządu Oddziału za ubiegłą kadencję.

Prezesem Oddziału ponownie wybrano pana Antoniego Filipczuka.

T. M.

I FESTIWAL KULTUR NARODOWOŚCIOWYCH

Odbyło się ostatnie posiedzenie komitetu organizacyjnego I Festiwalu Kultur Narodowościowych, który ma odbyc się w Grodnie w dniach 24 - 26 maja br.

Na Festiwalu będą przedstawione delegacje 12 narodowości, w tym delegacje Związku Polaków.

Związek Polaków będą reprezentować zespoły "Przyjaciele" z Lidy, "Głos znad Niemna", "Grodzieńskie słowiki" i "Lechici" z Grodna.

To właśnie oni jako pierwsi rozpoczno konkursowe występy zespołów 24 maja o godzinie 16^{45}.

Występy zespołowe Związku Polaków w ramach programów narodowościowych - "nacjanalnyje podworki" rozpoczną się 25 maja o godzinie 15^{00} na dziedzincu Nowego Zamku.

O 20^{30} na Placu Sowieckim rozpocznie się koncert zespołów, które przyjadą zza granicy.

Zakończy się Festiwal w niedzielę 26 maja wielkim koncertem galowym.

Serdecznie zapraszamy na Festiwal.

PROGRAM FESTIWALU

24 maja

1. Przyjazd zespołów i delegacji do godziny 12^{00} Plac Lenina (Tyzenhauza).
2. Zbiórka zespołów i delegacji 14^{30} Park miejski.
3. Przemarsz zespołów na Plac Sowiecki (dawny Batorego) 15^{00}.
4. Uroczyste otwarcie Festiwalu. Plac Sowiecki 15^{40}.
5. Konkursowe występy zespołów. 16^{40}.
6. Koncert. 23^{00}. 20^{30}.

25 maja.

1. Otwarcie wystawy malarskiej w sali przy ul. Orzeszkowej 11^{00}.
2. Ciąg dalszy programu konkursowego Plac Sowiecki 12^{00}.
3. Programy narodowościowe (występy zespołów, wystawy prac itd.) w różnych zakątkach miasta - "Padworki". 15^{00}.
4. Koncert zespołów zza granicy Plac Sowiecki 20^{30} **26 maja**

Koncert galowy Teatr Dramatyczny 15^{00}.

Gość Grodna - Zbigniew Zamachowski

Dnia 19/20 maja br. przybędzie do Grodna Pan Zbigniew Zamachowski, popularny aktor z najmłodszego pokolenia artystów filmu polskiego.

Konsulat Generalny RP w Grodnie oraz Ośrodek Kultury Polskiej w Mińsku mają zaszczyt zaprosić wszystkich miłośników filmu Polskiego na spotkanie ze Zbigniewem Zamachowskim w dniu 20 maja o godzinie 17.00, w gmachu Konsulatu, przy ul. Budionnego 48 A. Podczas spotkania odbędzie się pokaz jednego z najnowszych filmów polskich ze Zbigniewem Zamachowskim w roli głównej.

Wstęp wolny.

POLSKA SZKOŁA CZEKA!

RODZICE - POLACY!

Wasze dzieci które w bieżącym roku pójdą do pierwszej klasy mają możliwość nauki w języku ojczystym w pierwszej polskiej szkole na Białorusi, uroczyste otwarcie której odbędzie się 1 września 1996r. Zainteresowanych prosimy zgłaszać się do Działu Oświaty ZPB w Grodnie(ul. Dzierżyńskiego 32, tel.72-00-62)

OGŁOSZENIE

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Białoruś uprzejmie zawiadamia, że egzaminy wstępne na wyższe uczelnie rozpoczną się 24 maja 1996 roku o godz. 8^{45} w budynku Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego, Mińsk, ul. Zacharowa 21 (dojazd od dworca kolejowego do stacji metro Płoszczad Pobiedy).

Kandydaci na studia powinni zgłosić się na egzamin posiadając przy sobie paszport.

Harmonogram egzaminów:

24.05.1996r. godz. 8^{45} - 11^{00} -test podstawowy z języka polskiego.

24.05.1996r. godz. 16^{00} - 19^{00} - testy pisemne z przedmiotów kierunkowych dla kandydatów, którzy zaliczyli test podstawowy.

27.05.1996r. godz. 9^{00} - 18^{00} - rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami, którzy zaliczyli testy pisemne z przedmiotów kierunkowych.

Ambasada nie zapewnia kandydatom na studia noclegów na okres trwania egzaminów, ani rezerwacji noclegów.

AKTUALNOŚCI ~ FAKTY ~ WIADOMOŚCI

W KILKU ZDANIACH

☐Na Białorusi ukazuje się 631 gazet, 217 czasopism i 49 biuletynów, wśród nich jest 310 wydawnictw państwowych.

☐W Republice działa tylko 5 średnich szkół z białoruskim językiem nauczania. W klasach z białoruskim językiem nauczania uczy się zaledwie jedna czwarta pierwszoklasistów.

☐Białoruskie Optyczno - Mechaniczne Zjednoczenie i znana firma niemiecka "Karl Zeiss" utworzyły wspólne przedsiębiorstwo "Zeiss - Bielmo".

☐W I kwartale br. na Białorusi dokonano 31352 przestępstw, na 3534 przestępstwa mniej niż w I kwartale ubiegłego roku.

☐Od 1 maja br. w Polsce palenie tytoniu w zakładach pracy, szkołach, placówkach służby zdrowia i miejscach użyteczności publicznej będzie możliwe tylko w punktach specjalnie wydzielonych i oznaczonych. Nieprzestrzeganie tej Ustawy grozi grzywną do 5 tys. złotych.

☐W 1995r. w Polsce zawarto 210 tysięcy małżeństw. Panny młode mają zazwyczaj trochę ponad 22 lata, panowie - niespełna 25.

☐Na ogólną liczbę 7 mln polskich uczniów stałej pomocy socjalnej wymaga 17%.

☐Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej zrzesza obecnie ponad 50 tysięcy członków. Niedawno w Warszawie odbył się IV Zjazd ŚZŻAK.

☐29 kwietnia br. zostały przekazane supraskiej parafii prawosławnej obiekty klasztorne w Supraślu, o prawo własności których toczył się spór między Kościołem katolickim i Cerkwią prawosławną.

CO ZASIEJESZ...

Ciąg dalszy ze str. 1

nie zgodzą się one na rozbrajanie, partyzanci powinni byli ich likwidować stosując wszelkie środki.

Po wojnie żołnierzy AK bez sądu i śledztwa aresztowano i wywieziono na mękę na Syberię i Północ. Wielu z nich, którzy przetrwali wojnę i zwyciężyli wroga nie uniknęli śmierci w czasie pokoju.

Dawno już nie ma Stalina i jego następców, nastąpiły inne czasy. Żołnierze i partyzanci z różnych krajów, w tym również tych, które walczyły pomiędzy sobą, zbierają się razem, wspólnie obchodzą uroczystości. Tak być powinno. Bo narody i żołnierzy nie można obarczać winą za rozniecanie pożaru wojny. Są oni tylko zakładnikami wielkiej polityki.

Ale dziwna rzecz, stalinowska dyrektywa 1943 r. działa nadal. Żołnierze AK dotychczas u nas nie są oficjalnie uznawani za towarzyszy broni we wspólnej walce z hitlerowskim najeźdźcą, ponieważ nadal oficjalnie daje się wiarę sfabrykowanym przez NKWD negatywnym materiałom. Czas najwyższy wyjaśnić - gdzie leży prawda, a gdzie kłamstwo. I gdy żołnierz AK sumiennie walczył z faszyzmem do dnia wyzwolenia Białorusi i po wojnie nie brał udziału w bandach, to dlaczego nie może uzyskać statusu weterana wojny?

Może wówczas i nie miały by miejsca tego rodzaju pogróżki.

A W ZANADRZU KAMIEŃ...

Oczywiście, że weteran z Grodna i robotnik z Soligorska, który występował podczas wiecu 31 marca w Mińsku, nie byli pomiędzy sobą w zmowie, natomiast nie ma żadnej wątpliwości, że ich myśli są przygotowane z jednego i tego samego źródła. Pierwszy z nich zachował kamień w zanadrzu od czasów wojny, drugiemu, młodemu robotnikowi, widocznie ktoś go podrzucił. Ale zarówno w jednym jak i w drugim przypadku były one przeznaczone do tego samego ogrodu. Swoje szczęście soligorski robotnik wiąże z sojuszem z Rosją, gdzie go szanują, a na Zachodzie do Białorusinów, rzekomo, jest stosunek pogardliwy, nazywają ich "bydłem". I tu mówca przytoczył słowa Janki Kupały, jak gdyby od tamtych dalekich czasów nic się nie zmieniło, nie było i nie ma wieloletniej owocnej współpracy i przyjaźni narodów.

Ale nie bez podstaw powraca z niebytu stalinowsko-żdanowska terminologia. Kogoś widocznie przestraszyło spotkanie Aleksandra Łukaszenki z Prezydentem Rzeczpospolitej Aleksandrem Kwaśniewskim, ich szczera rozmowa, która powinna sprzyjać zacieśnieniu dobrych stosunków pomiędzy naszymi krajami. I tę terminologię, jak to zawsze bywało za sowieckich czasów, wkłada się do ust zwykłego robotnika, że niby to jest "wola" ludu.

NA CICHEJ STACYJCE...

Oczekując na pociąg na jednej z podmiejskich stacji kolejowych w Lidzie, rozmawiałem z miejscowym mieszkańcem. Gdy się dowiedział, że pracuję w polskiej gazecie, przybrał czujną postawę, a następnie zadał pytanie, które go, widocznie, od dawna niepokoiło: "Czy to prawda, że Związek Polaków chce, by u nas wszystkie szkoły były polskie?"

- Nie prawda, - odpowiedziałem mu i wytłumaczyłem że ZP chodzi o to, by dzieci miejscowych Polaków i nie tylko, jeżeli tego zechcą, miały możliwość uczyć się języka polskiego poznały kulturę i prawdziwą historię Polski i swego kraju. Nigdy nie mówiono i nie mówi się o wyrugowaniu z naszych szkół języka białoruskiego lub rosyjskiego oraz języków obcych.

Na ten temat kontynuowaliśmy rozmowę. Stopniowo stawała się ona coraz bardziej szczerą, u mojego rozmówcy znikł poprzedni niepokój i ostrożność.

Nigdy nie myślałem, że w tak cichym zakątku, gdzie mieszkają spokojni i skromni ludzie różnej narodowości może się pojawić pogłoska, cel której jest wiadomy - zdyskryminować rolę polskiej organizacji społecznej, stworzyć w jej osobie wizerunek wroga miejscowej ludności i jej względnego politycznego spokoju, odwrócić uwagę od okropnego stanu, w jakim ona się obecnie znajduje.

W wielu dalekich wsiach nie ma komu przekonać człowieka o tym, że się myli, że jego poglądy na pewne sprawy powstały na podstawie specjalnie spreparowanego kłamstwa.

Oczywiście, że wszystkie te przykłady powinny nas niepokoić. Dlatego nie wolno pominąć je milczeniem. Gdy u inicjatorów jednokierunkowej i wyłącznie wschodniej polityki brakuje argumentów, starają się oni wykorzystać wypróbowane chwyty bolszewickie - oszustwo, szantaż i groźby, ignorując przekonania i rdzenne interesy obywateli. Na przekór wrogości i podejrzliwości nasi ludzie od wieków przeciwstawiali opanowanie, rozwagę i ostrożność, oraz poczucie jedności ze wszystkimi narodami, zamieszkującymi naszą ziemię.

Tak zawsze było i tak będzie zawsze.

Ryszard KARACZUN

POZDROWIENIA

Miłym koleżankom Halinie Kieczeń i Helenie Kowalewskiej, z okazji przyjścia na świat synków, przesyłamy, wiele najlepszych życzeń i serdecznych uścisków. Żeby dzieci rosły ładnie i zdrowo. Były dobrymi i mądrymi chłopcami, i przynosili wiele radości Rodzicom.

Studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii Wczesnoszkolnej studiów zaocznych Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku.

* * *

Drogim Paniom nauczycielkom klas polskich z Grodna Halinie Kieczeń oraz Helenie Kowalewskiej składamy gratulacje oraz najserdeczniejsze życzenia pociechy z maleństwa, zdrowia, pomyślności i powodzenia w pracy i życiu osobistym.

Zarząd Główny ZPB, Dział Oświaty ZPB, Zarząd Miejski ZPB w Grodnie

* * *

Składamy najserdeczniejsze życzenia szanownej Pani Zofii BORADYN z okazji urodzin i imienin. Życzymy zdrowia, szczęścia, błogosławieństwa Bożego w dalszej pracy na rzecz odrodzenia polskości na Nowogrodzkiej Ziemi.

W imieniu członkiń "Klubu Kobiet" przy ZP Prezes

Maria ŁUKOSZKO

PODZIĘKOWANIA

Wyrażam najserdeczniejsze podziękowanie dyrekcji i zespołowi nauczycielskiemu klas polskich szkoły nr. 21 w Grodnie za umożliwienie mi odbycia praktyki nauczycielskiej.

Szczególnie dziękuję nauczycielom - opiekunom p. mgr Marii Pych oraz p. mgr Iwonie Wasilewskiej za pomoc fachową i wsparcie koleżeńskie w początkowym okresie mojej pracy.

Maria KIEL studentka III roku Zespołu Kolegiów Nauczycielskich w Szczytnie

KIEDY SĄ KORZENIE, TO KULTURA JAK DRZEWO BĘDZIE ŻYĆ I ROZWIJAĆ SIĘ

Każdy wie, że budować należy od fundamentów. Tak i rozwój poczucia naszej samoświadomości narodowej i jedności wyrastają z bogactwa duchowego wszystkich pokoleń Polaków - kultury, języka, historii.

Dzisiaj o niektórych problemach zachowania i rozwoju naszej spuścizny duchowej rozmawiamy z Kierownikiem Działu Kultury ZP Grażyną Szumiel.

-Pani Grażyno! Na początku rozmowy przypomnijmy od czego rozpoczynało się odrodzenie polskości w naszym kraju?

-W roku 1988 powstało Stowarzyszenie Kulturalno - Oświatowe im. Adama Mickiewicza, a następnie przy tym Stowarzyszeniu powstały zespoły polskie "Echo Grodna" (kierownik Janina Więcławowicz), "Lechici" (Regina Zawadzka), "Dzwoneczki" - to moja praca.

-Ale z "niczego" nie można stworzyć "czegoś". Wiemy jak władze sowieckie deklarowały "rozwój i połączenie się" narodowości, kiedy została zniszczona inteligencja polska, a z nią również kultura i język polski. Tylko nie udało się zniszczyć duszy narodowej.

-Tak. Wbrew wszystkim przeszkodom złote ziarna kultury i języka zachowali nasi dziadkowie i babcie i przekazali swoim dzieciom. W czasie rodzinnych uroczystości, na weselach, prywatkach śpiewano polskie pieśni narodowe, wykonywano tańce i obrzędy. One właśnie weszły do repertuaru niektórych zespołów artystycznych. A wraz ze stworzeniem stowarzyszeń zaistniały dobre warunki.

W roku 1989 na Wielkanoc w Pałacu Chemików odbył się pierwszy koncert tych zespołów, na którym obecni byli Polacy z Grodna. W koncercie uczestniczył również zespół polski z Iwja "Iwianka". Może i nie był to wysoki poziom wykonania, ale cała sala była wzruszona do łez, bo pierwszy raz Polacy mogli publicznie śpiewać polskie piosenki, nawet kiedyś zabronione.

Po założeniu ZPB w 1990r. zaczęły powstawać nowe oddziały ZP w Lidzie, Baranowiczach, Wołkowysku, Brześciu, Mińsku., a przy oddziałach biblioteki polskie, zespoły, kółka języka polskiego itp.

Zaczął się drugi etap - etap odrodzenia i popularyzacji, propagowania kultury polskiej.

-Czym się wyróżniał ten etap?

-Powstawały coraz to nowe i nowe zespoły. Aby mogły one pokazać swój dorobek artystyczny, swoje osiągnięcia aby mieć bodziec do pracy, w 1992r. został zorganizowany i stał się tradycją Festiwal Piosenki Polskiej. W pierwszym Festiwalu uczestniczyło niewiele zespołów, ale co roku jest ich coraz więcej.

W 1993r. w Grodnie odbył się II Festiwal, a w 1994r. III Festiwal Piosenki Polskiej. W celu popularyzacji IV Festiwalu (1995r.) został on przeniesiony w teren (do innych miast) i odbył się w Lidzie i Słonimiu.

W 1996r. V Festiwal odbędzie się w Mińsku, Brześciu, Zelwie, Iwju. Dzięki temu zaistnieją możliwości, by uczestniczyło więcej zespołów, będzie mniej komplikacji z ich dojazdem.

-W powstałych zespołach znaczną część stanowiły zespoły dziecięce...

-Tak, dlatego w 1991r. został zorganizowany I Dziecięcy Festiwal Piosenki Polskiej, w którym uczestniczyło 8 zespołów. Ale z różnych przyczyn ten Festiwal nie odbywał się co roku. Po czteroletniej przerwie Festiwal wznowiono w 1995 roku. Uczestniczyło w nim już 16 zespołów dziecięcych ze wszystkich obwodów Białorusi.

- I co teraz mamy?

-W 1995r. na Białorusi istniało ponad 45 zespołów polskich (wszystkie amatorskie), w tym 30 zespołów dziecięcych. To znaczy że jest komu przekazać dorobek kulturalny, polskie tradycje.

6 zespołów polskich uzyskało tytuł "Ludowego" i "Wzorowego". Są to "Lechici" (Grodno), "Jutrzenka" (Wołkowysk), "Promień" (Szczuczyn), dziecięce zespoły "Grodzieńskie słowiki" (Grodno) i "Karolinka" (Brześć).

-Rozwój zespołów nie jest jedynym kierunkiem działalności kulturalnej?

-Po za tym do obowiązków działu kultury należy organizowanie imprez (Wielkanoc, Boże Narodzenie), koncertów zespołów na Białorusi i w Polsce, wystawy malarzy polskich, pomoc praktyczno - metodyczna zespołom polskim.

-Oczywiście, istnieją i problemy?

-Największe trudności w tworzeniu i zwłaszcza w działalności zespołów są przede wszystkim związane ze sprawami finansowymi (stroje, zakup instrumentów, opłata kierowników zespołów). Większa część zespołów trzyma się na entuzjazmie kierowników i uczestników zespołów (pracują społecznie).

Lżej jest zespołom utytułowanym, mają one zapewnione i zatwierdzone lokale, etaty (3 na zespół) przydzielone przez Ministerstwo Kultury.

Z lokalami nie ma takich problemów jak dawniej. Wszystkie zespoły pracują przy Domach Kultury, szkołach, kościołach.

Prezesi oddziałów ZP i kierownicy zespołów sami na miejscach umawiają się z władzami o uzyskanie lokali dla prowadzenia prób.

-Czy są problemy z kadrą fachową?

-Z kadrami nie ma problemów. Kierownicy zespołów mają odpowiednie wykształcenie i chęć do pracy.

Swoje kwalifikacje kierownicy zespołów mogą doskonalić wyjeżdżając na warsztaty do Polski. Są to warsztaty dla kierowników - choreografów, dyrygentów. W tej sprawie pomaga "Wspólnota Polska", która zajmuje się organizacją warsztatów. Na przykład w Koszalinie - dyrygentów (chóru), w Lublinie - choreografów. Są warsztaty, na które zapraszają cały zespół (dorosły lub dziecięcy) w Koszalinie i Rzeszowie.

"Wspólnota Polska" pomaga nabyć stroje, instrumenty, zapraszają na Festiwale zapewniając opłatę podróży, zakwaterowanie itd.

Bardzo dużo dla rozwoju i dalszej działalności zespołów dają festiwale i koncerty. A mianowicie: dają możliwość pokazać swój dorobek artystyczny. Dają bodziec dla dalszej działalności. Pozwalają zapoznać się z twórczością innych zespołów polskich. Stwarzają możliwość wymiany zespołów. Sprzyjają wzrostowi poziomu wykonania. Dobra konkurencja.

Festiwal Piosenki Polskiej organizuje ZP przy pomocy oddziałów ZP i wydziałów kultury tych miast gdzie Fiestiwale się odbywają. W tym jest widoczna współpraca ZP z urzędami państwowymi i wydziałami kultury.

Dużą pomoc okazuje Republikańskie Centrum Kultur Narodowych, jego dyrektor W. Maciuszenko. Na przykład okazano pomoc finansową dla II Dziecięcego Festiwalu Piosenki Polskiej w Baronowiczach oraz sfinansowano wyjazdy zespołów na koncerty, Festiwal Piosenki Polskiej w Mińsku.

Zespół "Jutrzenka" z Wołkowyska otrzymał tytuł "Ludowego". RCKW obiecał uszyć stroje dla zespołu.

-W jaki sposób zespoły uzupełniają swój repertuar?

-Niestety na naszych terenach prawie nie ma autentycznych zespołów folklorystycznych, do repertuaru których należą piosenki, melodie naszych terenów.

Większość zespołów polskich na Białorusi prezentuje kulturę muzyczną ogólnopolską, natomiast kulturę kresową zachowało i propaguje niewiele zespołów. Na przykład zespół "Lechici" zorganizował "Zabawy kresowe", "Dożynki".

Są już pewne postępy w tej kwestii. Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Zakład Muzyczny razem z Wojewódzkim Domem Kultury w Suwałkach wspólnie z kierownikami naszych zespołów wyjeżdżają w teren, na przykład w rejon Woronowski. W tych ekspedycjach badają folklor pieśniowy i muzyczny oraz stan zachowania tradycji ustnej Polaków, mieszkających na Białorusi.

Dzięki tym badaniom powstają śpiewniki, kasety audio, wideo, literatura metodyczna, nad którą pracują fachowcy z Polski.

-W Grodnie często odbywają się wspólne imprezy, co świadczy o dobrych kontaktach z innymi stowarzyszeniami.

-Ostatnio nawiązaliśmy kontakty ze stowarzyszeniami mniejszości narodowych w Grodnie. Robiliśmy wspólne imprezy np. I Obwodowy Festiwal Kultur Narodowościowych, w organizowaniu którego pomógł nam Obwodowy Urząd Kultury, w osobie Pana Wiktora Gubicza. Współpracujemy z miejskim oddziałem kultury, kierownikiem którego jest Pani Irina Klimienko, w sprawie utworzenia w domku E. Orzeszkowej muzeum.

-Kilka słów o I Republikańskim Festiwalu Kultur Narodowościowych, który odbędzie się w Grodnie.

-To duży temat do innej rozmowy. Krócej mówiąc na nim będą przedstawione prawie wszystkie kultury narodowościowe. Każdej narodowości będzie oddany zakątek miasta, który jest związany z historią tej narodowości: dziś uzyska ona możliwość zaprezentowania swojego dorobku twórczego (wystawa malarzy, twórczość narodowa, występy zespołów kuchnia itp.).

Festiwal odbędzie się w dn. 24 - 26 maja br. i zakończy się koncertem galowym.

-Pani Grażyno! Te wszystkie prace koordynuje Dział Kultury?

-Tak. Głównym celem jest realizacja założeń statutowych ZP - odrodzenie, zachowanie i rozwój kultury polskiej wśród Polaków mieszkających na Białorusi.

- Dziękuję i życzę Pani dalszych sukcesów.

Rozmawiał Ryszard KARACZUN

BADANIA HISTORYCZNE

Z DZIEJÓW FARY WITOLDOWEJ

Fara Witoldowa

W nauce historycznej obecnie zaznaczyło się wzmożone zainteresowanie minionym okresem, wydarzeniami sprzed lat i ich świadkami. Dzieje kościoła Farnego w Grodnie nie stanowią wyjątku. Głównymi źródłami wiedzy na ten temat są prace A. Milinkiewicza, księdza J. Paszendy, J.Jodkowskiego, J. Orłowskiego, A.Krawcewicza, A. Trusowa, I.Trusowa, a także materiały archiwalne oraz wyniki badań archeologicznych z lat ostatnich.

O zmianach architektonicznych, jakie zaszły w różnych okresach, można sądzić na podstawie nader skąpych informacji, zwłaszcza gdy chodzi o okres początkowy. W tym przypadku pomocą służą stare ryciny i rysunki oraz pośrednie opisy.

Zmiany wyłącznie architektoniczne można dokładnie zbadać tylko za okres od początku 19 w. do drugiej połowy 20 wieku.

Badania archeologiczne w ostatnich latach pozwoliły porównać skład i sposób wykonania fundamentów świątyni i pałacu na Starym Zamku, który uległ przebudowie w końcu XVI w., za czasów panowania Stefana Batorego.

Dzięki badaniom księdza J.Paszendy i A. Milinkiewicza, ustalono że świątynia nie została założona w 1494 r. Natomiast powoływanie się na rok 1389 też niezbyt odpowiada prawdzie, gdyż przywilej Witolda dany Żydom grodzieńskim jest falsyfikatem, dlatego za datę założenia kościoła drewnianego uznaje się rok 1392.

Kościół był odnawiany w r. 1494 przez królową Bonę.

Na grawiurze H. Adelhausera - M. Zundta (1569 r.) widoczny jest budynek na Rynku (tzw. "polska świątynia w mieście"). Był to budynek drewniany o jednej nawie, z dwuspadowym dachem i przylegającą od strony wschodniej dzwonnicą.

Źródła watykańskie i moskiewskie świadczą, że kościół murowany wzniesiono w 1587 r. Król stefan Batory postanowił w swym ukochanym mieście otworzyć kolegium jezuickie. W tym celu obiecał jezuitom wznieść piękny kościół (w którym powinny spocząć jego szczątki) i szkołę. Jezuitom zaproponowano parafię, którą mieli zarządzać księża świeccy. Jesienią 1584 r. obok drewnianej Fary Witoldowej rozpoczęto budowę kościoła murowanego.

A. Krawcewicz, O. Trusow i I.Trusow wysunęli hipotezę, że autorem projektu był królewski architekt nadworny Santi Gucci. J.Jodkowski stwierdza, że właśnie on został zaproszony do Grodna przez rabina Lewusza (Mordechaja Abrama Joffe) w celu budowy murowanej synagogi. Gucci budował słynną "Batorówkę" i przerabiał Stary Zamek.

W 1586 r. w Grodnie nagle umiera król Stefan Batory. Jego zwłoki są tymczasowo złożone w farze grodzieńskiej.

W 1587 r. nowa świątynia była gotowa, wówczas prawdopodobnie dokonano rozbiórki drewnianej Fary Witoldowej. Nowy kościół stał się kościołem parafialnym.

W ciągu następnych 200 lat w dziejach świątyni jak i jej obliczu architektonicznym zaszło wiele zmian, o których dowiadujemy się jedynie na podstawie dokumentów archiwalnych.

Podczas wojny z Moskwą świątynia została doszczętnie zrabowana i podpalona. W wyniku wizytacji stwierdzono, że kościół należy odremontować, a dach pokryć chociażby słomą. Dzięki biskupowi Grodzieńskiemu A. Chodkiewiczowi w latach 1661-1674 kościół odremontowano.

Na szwedzkim obrazie z 1705 r. jest widoczne, że na dzwonnicy brakuje dachu, zamiast niego wyrosło drzewo. O katastroficznym stanie kościoła w tym okresie świadczy uchwała sejmiku powiatowego, skierowana do posłów ziemi grodzieńskiej na Sejm 1720 r.

Po pożarach w 1753 r. pierwotny remont zakończono w 1758 r., a remont ostateczny w 1762 r.

W 1782 r. miał miejsce kolejny pożar Fary. Na zlecenie króla Stanisława Augusta remontem i przebudową świątyni zajął się architekt Giuseppe Sacco, a bezpośrednio remontem ksiądz J.Muczyński. Z jego śmiercią w 1793r. prace remontowe zostały wstrzymane, zaś funkcje kościoła parafialnego przekazano kościołowi OO. Jezuitów (obecna Bazylika-red.).

Jak świadczy plan ówczesnej fary z 1803 r., był to kościół trzynawowy, o ośmiu słupach. Nawa środkowa przechodziła w bardziej niskie prezbiterium, zakończone trójboczną apsydą głównego ołtarza. Główna fasada została wydzielona przy pomocy czteropiętrowej prostokątnej dzwonnicy, uwieńczonej ozdobną kopułą. Po obu stronach przylegały do niej dwie wieżyczki boczne, ze schodami prowadzącymi na chór.

Była to wówczas największa świątynia wśród świątyń tego typu na Białorusi: jej długość wynosiła 58,6m, szerokość ok. 23 m. Od strony północnej do prezbiterium przylegała zakrystia, a od strony południowej później dobudowano kaplicę.

W 1804 r. Rosyjski Święty Synod rozkazał "opuszczony po pożarze budynek kościoła Farnego, ufundowanego przez królową Bonę, odremontować i po zainstalowaniu w nim ikonostasu przerobić na świątynię prawosławną". Na remont przekazano 18341 rubli. Zachowała się kronika cerkwi prawosławnej, sporządzona w 1914 r., w której dość szczegółowo wymienia się dokonane zmiany za ten okres.

7 sierpnia 1807 r. cerkiew została poświęcona. Składała się z dwóch części: świątynia główna (zimna) z ołtarzem Sofii Wyższej Mądrości i świątynia mała (ciepła) od strony południowej z ołtarzem ku czci Św. Mikołaja Cudotwórcy. Wygląd zewnętrzny świątyni nie różnił się od kościoła. Nad świątynią górowała jedna wysoka wieża z dzwonami.

W 1847 r. w głównej świątyni soboru zrobiono remont kapitalny, a w latach 1850, 1859, 1865 i 1870 duże remonty. W 1850 r. przebudowano i powiększono Święto-Nikołajewską przybudówkę i ustawiono w niej nowy ikonostas. W 1870 r. dołączono do soboru Sofijskiego cerkiew Aleksandro-Newską, którą zbudowano od strony północnej na cześć uratowania cara Aleksandra II.

W 1877 r. w głównej świątyni zainstalowano ogrzewanie.

Podczas pożaru w 1885 r., kiedy to spłonęło nieomal całe miasto, żywioł oszczędził świątynię, gdyż jeszcze w roku 1870 generał-gubernator rozkazał wyburzyć sklepiki wokół cerkwi od strony Rynku i ulicy Zamkowej.

W 1885 r. zaistniał problem przebudowy świątyni, ponieważ swym wyglądem zewnętrznym Sobór Sofijski przypominał kościół, a ubogi wystrój wnętrza nie odpowiadał pięknemu wyglądowi zewnętrznemu.

9 maja 1892 r. z nieznanej przyczyny na dzwonnicy wybuchł pożar, którego ugaszenie sprawiło wiele trudności z powodu dużej wysokości. W wyniku pożaru świątynia główna została poważnie uszkodzona. Spłonęła górna część dzwonnicy i dach głównej świątyni. W suficie powstał duży otwór, ucierpiały ikonostas i szafki na obrazy święte. Dzwony w wyniku upadku rozbiły się.

Autorem przebudowy świątyni w stylu pseudorosyjskim był akademik architektury Czagin. Na przebudowę Święty Synod przeznaczył 150099 rubli. Prace artystyczne zlecono mistrzom Murawiowowi i Biełousowowi. Roboty rozpoczęto wiosną 1896 r. i ukończono w 1898 r.

Wygląd zewnętrzny świątyni uległ całkowitej zmianie. Południową przybudówkę powiększono, od strony północnej wzniesiono taką samą przybudówkę wzdłuż całej długości świątyni. Była to cerkiew p.w. Cyryla i Metodego.

Nad główną świątynią wznosiło się 5 wieżyczek z kopułami, oprócz tego po jednej kopule z obu stron świątyni oraz jedna nad półkręgiem przed ołtarzem głównym. Od strony zachodniej wzniesiono majestatyczną dzwonnicę z iglicą.

28 marca 1899 r. świątynia po uroczystym poświęceniu została otwarta dla wiernych. Od tej chwili aż do 1920 r. żadnych zmian zewnętrznych nie dokonywano.

24 stycznia 1900 r. Sobór Sofijski uzyskał rangę katedtalnego. W 1901r. zainstalowano oświetlenie elektryczne i rozpoczęto wykonywanie malowideł ściennych. W 1905 r. w przybudówce Cyryla i Metodego podłogę drewnianą wymieniono na kaflową (kosztem 1000 rubli). Do 20 grudnia 1905 r. miejscowi artyści malarze Czynienko i Postnikow wykonali freski na sklepieniu świątyni głównej, oraz na ścianach obok ołtarza głównego. W maju 1907 r. Czynienko wymalował ołtarz główny. W 1910 r. w Święto-Nikołajewskiej przybudówce ułożono podłogę kaflową. W 1914 r. wykonano malowidła ścienne nad chórem. Podczas pierwszej wojny światowej w Soborze żadnych zmian nie zaszło.

W 1920 r. polskie władze przekazały świątynię katolikom. Przy aktywnym udziale Józefa Jodkowskiego rozpoczęto prace restauracyjne. W wyniku przebudowany w 1923 r. (architekt W.Hanenberg) i w 1935 r. (architekt O. Sosnowski) kościół uzyskał rysy gotyckie i takim pozostawał do 1961r.

8 marca 1961 r. na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Grodzieńskiej Rady Miejskiej podjęto uchwałę "O rozbiórce byłego kościoła garnizonowego na pl. Sowieckim, znajdującego się w stanie awaryjnym". Ustalono, że kościół zostanie zaminowany i zburzony, a powstałe przy tym zwałowiska gruzów zostaną wykorzystane przy budowie dróg.

29 listopada 1961 r. o godz. 2^{00} w nocy świątynia została zburzona. Pracę wykonali fachowcy "Lenwzrywpromu", saperzy oraz funkcjonariusze KGB.

Tak zakończyły się trwające przez wiele stuleci dzieje starożytnej świątyni grodzieńskiej - Fary Witoldowej.

Ostatnio zaistniał problem odbudowy tego kościoła. Przeprowadzono badania archeologiczne. Ale czas mija, a tego co minęło - nie wrócisz. Przy tym nie wiadomo, co należy odbudowywać. Wszak, jak świadczą źródła archiwalne, w każdym stuleciu w świątyni dokonywano zmian architektonicznych. Jednakże znaleziska archeologiczne oraz resztki wspaniałych fundamentów mogły by być wykorzystane jako obiekt muzealny, budząc zaciekawienie wśród mieszkańców miasta i jego licznych turystów.

Siergiej OMIELKO
student Wydziału Historii i Kultury Białorusi Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. J.KUPAŁY

Sobór Sofijski

KRAJ OJCZYSTY

Maria SULIMA

SKOWRONEK

Mój skowronek miły,
Ten twój piękny śpiew
Daje wiarę, siły
Tłumi łzy i gniew.
Jesteś niepokaźny
Mały stary ptak,
Lecz ten dźwięk twój raźny
Sercu luby tak.
Hymnem swym radosnym
Ze snu budzisz świat.
Śpieszy się już wiosna,
Ścieląc wonny kwiat.

***

PŁACZ DERKACZA

Noc majowa koiła westchnienia,
Wiatr wiosenny rapsodję grał,
W jasnych chłodnych
księżyca promieniach
Falą ognia porywał nas szał.

Niby pszczoły się gwiazdy roiły,
Złotem sypiąc przez całą tą noc.
Całkiem słowa zbyteczne nam były,
Bo namiętność niezmierną ma moc.

Mgła srebrzysta tuliła pieszczotą,
Miodem słodkim odurzał
wciąż wrzos,
Uwierzyliśmy wtedy istotnie
Że bajecznie układa się los.

Śpiew słowika czarował miłosny
Całą wonną i tkliwą tą noc,
Na swych skrzydłach
bujała nas wiosna,
Traw jedwabnych zgnietaliśmy koc.

Nie słyszeliśmy płaczu derkacza
Co złowieszcze przebijał
przez mgły,
Może wszystko inaczej
Nie płynełyby gorzkie dziś łzy.....

ALEKSANDER KAZIMIERZ GÓRSKI

GRODNO

Gdzie szeroki Niemen płynie,
Nad tą ziemią, niezbyt płodną
Jest dolina: przy dolinie
Się rozsiadło miasto Grodno.

Pośród gęstych pól i lasów,
Kiędy zwierz przemykał łowny,
Hen - za dawnych, dawnych czasów
Zbudowano gród warowny.

Tędy z dala od Bałtyku
Szlak się ciągnął bursztynowy,
Tu z drużyną wojowników
Zwykł przyjeżdżać król na łowy.

Miasto Tatar raz splądrował,
Gdy nadciągnął jak zaraza -
Lud twój miasto odbudował
Bo mu książe tak nakazał.

Gdy minęło wieków parę,
Uradziło panów grono
Aby Grodno - miasto stare -
Ślubem złączyć go z Koroną!

I tak widać z losów woli
Polskim stał się gród znad rzeki,
Z Polską w doli i niedoli
Odtąd żył przez długie wieki.

Tutaj, książe Siedmiogrodu,
Stefan, pomazaniec Boży,
Właśnie w murach tego grodu
Na sen wieczny się położył.

Nim kraj wpadł do ruskiej matni
W historii z barw czarnych szytej,
Tu miał miejsce sejm ostatni
Królewskiej Rzeczpospolitej.

Tu, w tym mieście Orzeszkowej
Polską każde tchnie poddasze,
Odeszło w historii nowej,
Lecz znów kocham miasto nasze!

LIDA

Już ponad osiem wieków twoje serce bije
O miasto, które kiedyś przyciągnął do siebie
Wielki książe Gedymin i wciąż w tobie żyje
Duch czasów, które kiedyś wysławiały ciebie.

Różne były przez wieki twych losów koleje,
Nieraz chmura zawisła nad twoim obrazem,
Nieszczęściem cię karmiły nieraz twoje dzieje,
Ale ty odradzałaś się za każdym razem.

Najpierw wzięła cię Litwa w swoje posiadanie,
Wzbogacił w przywileje cię ród Jagiellonów,
Ale kiedy pod ruskie przeszłaś panowanie,
To brzmiał głosem żałosnym ton kościelnych dzwonów.

Przyszedł czas i ojczyzny naszej byłaś grodem
Zanim zawisł nad tobą cień swastyki czarnej,
Potem się z białoruskim złączyłaś narodem
Gdy upadła swastyka z losów ręki karnej.

Poił cię nienawiścią symbol sierpa z młotem
I świeciła ci gwiazda kolorem czerwona,
A gdy los ją nareszcie zagasił, to potem
Weszłaś, tak jak i inne, do wolnych miast grona.

Nikt nie wie jaka przyszłość nas żyjących czeka,
Nikt z żyjących nie powie jaka przyszłość twoja,
Ale ja ci moc życzeń przesyłam z daleka
bo z tobą jest związana historia i moja!

NIEMEN

Gdzie Nadniemeńskich Słowian plemię,
Swoim ramieniem długim sięga,
A potem przez litewskie ziemie
Przepływa Niemna ciemna wstęga!
Nad jego brzegiem szumią drzewa,
Po drodze jemu szumią lasy,
A Polak.. o nim pieśni śpiewa
Czerpiąc natchnienie z jego krasy.

Od wczesnej wiosny do jesieni
Gromadzi wody w swym korycie,
Z łąk, pól, rzeczułek i strumieni -
Zanim w Bałtyku skończy życie.

Rzeko szeroka, rzeko sławna,
Wijąca się w rozlicznych skrętach,
Ty dla Polaka z dawien dawna,
Przez wszystkie wieki byłaś święta.

W nurcie płynącym przez zagony
W które w swej drodze płynąc, wrzyna-
Ze swej zagrody wypuszczony
Gasi pragnienie koń Litwina.

Ach! wiele razy z carem w boju
Co krew za wolność przelewali,
To chłopcy po bitewnym znoju
Rany swe w Niemnie obmywali.

Niczym arteria w ludzkim ciele
Co życiodajną krew roznosi,
Tak i ta rzeka życia wiele
Ludowi w nurcie swym przynosi.

Rozpruwa fale łódź rybaka
Co swój zarobek czerpie z wody,
Po falach płynie pieśń flisaka,
Co chce z falami iść w zawody.

A kiedy noc nadejdzie ciemna,
Kiedy już słońce złote zgaśnie,
Do snu bajdurzą fale Niemna
O dawnych czasach stare baśnie!

POSZUKIWANIA. NAWIĄZANIE KONTAKTÓW

Zwracam się z uprzejmą prośbą o jakiekolwiek informacje dotyczące mojej rodziny i przodków Kraśników - herbu Prawdzic.

Wiem tylko tyle że: Józefa Salomea z Mokrskich herbu Jelita

I voto Kondratienka (córka Maria Reichel, majątek Szekbajpole)

II voto Kraśnik Prawdzic (syn Zygmunt, majątek Lebiodka).

Zygmunt był moim ojcem, ożenił się z Zofią Wehrstein. Z drugiego małżeństwa z Wandą z Kliksów miał syna, który zmarł i córkę Zofię. Nie znam imienia mego dziadka Kraśinika, wiem że matką mego dziadka była Zofia hr. Potocka. Pochowana w Kierczu na Krymie. Nie znam imienia jej męża. Jeżeli żyją ludzie, którzy by pamiętali ich imiona i gdzie są pochowani byłabym niezmiernie wdzięczna za taką informację. Ja jestem córką Zygmunta Kraśnika po matce Zofii Wehrstein I voto.

Anna PIASECKA
00-040 Warszawa ul. Warecka 4/6 m.1.

* * *

Proszę o pomoc w odnalezieniu krewnych mieszkających w USA. Znam niezbyt dużo o tej rodzinie. U mego męża była rodzona ciocia Józefa Cituk (Romaszko) c. Jana. Urodzona we wsi Prolejki grodzieńskiego powiatu. Ciocia jeszcze będąc panną wyjechala do Filadelfii. Tam wyszla za mąż za Józefa Romaszko. Urodziła czworo dzieci: Marię, Zofię, Jana i Józefa.

Józefa Romaszko zmarla 19 grudnia 1968 r. i zostala pochowana na cmentarzu Odkupiciela Świata. Msza żałobna odbyła się 23 grudnia 1968 r. w kościele Św. Wawrzyńca. Może ktoś z nich żyję, bardzo proszę niech odezwą się.

Mój adres:
Białoruś 231724 Obwód grodzieński rejon grodzieński p/o Ginowicze wieś Hołynka 27 ALESZCZYK Danuta.

* * *

Pragnę nawiązać korespondencję z Polakami zamieszkałymi na dawnych Kresach, a w miarę możliwości z Polakami Mińska lub Petersburga. Ze swej strony podaję, że prowadzę korespondencję z Polakami na całym świecie. Z niektórymi nawiązały się serdeczne przyjaźnie. Koresponduję na różne tematy, w zależności od respondenta. Jestem po 60-ce. Interesuje mnie historia i kultura w środowisku zamieszkania, ale nie tylko. Mam wykształcenie wyższe prawnicze.

Miałbym wielką radość, gdyby przy pomocy Waszego pisma ktoś wszcząłby korespondencję. Wiek, płeć są nieistotne.

Mój adres:
54-242 Wrocław ul. Jelenia 24/19
POLSKA Franciszek DYRDA

* * *

Od 3 miesięcy czytam waszą gazetę, która jest dla mnie interesująca. W mojej górskiej wsi woj. jeleniogórskiego mieszka kilka rodzin, pochodzących z woj. nowogródzkiego i czasem się zdarza że w "Głosie..." mogą przeczytać o ich rodzinnych miejscowościach jak np. o Wiszniewie, Iwju, czy Szczuczynie. Moja sąsiadka jest z domu Krydel i akurat w grudniowym numerze (1994r.) znaleźliśmy informację Pana Wacława Dzieżyca ze Szczuczyna, że w walce z bolszewikami w 1919r. zginął dowódca samoobrony pow. Szczuczyn też o nazwisku Krydel. Być może był to ktoś z rodziny jej ojca. Prawdopodobnie dziadek.

Chciałbym nawiązać korespodencję z młodzieżą polskiego pochodzenia, a szczególnie tą z małych miasteczek lub ze wsi. Chciałbym się od nich dowiadywać o obecnych problemach życiowych na Białorusi i o pracy kulturalno-oświatowej w kołach Związku Polaków. W zamian mogę informować o wydarzeniach kulturalnych w Polsce, a szczególnie z wiejskiej kultury ludowej, z dziedziny poezji, historii i literatury. A może będzie okazja podarować takiej osobie ciekawe książki.

Czekam więc na ciekawe listy, mogą być i w języku rosyjskim byle pisane wyraźnie.

Szczepan NAPORA

Nagórnik
58-575 Bolków
woj. Jelenia Góra Polska

Na polowaniu giną łosie i umierają królowie

Na wsi panuje zwyczaj: gdy się zakłuje świnię należy częstować świeżaniną sąsiadów. Tak postępują wszyscy, ale nikt nie wie, że ten obyczaj liczy sobie już wiele milionów lat.

W odległych prehistorycznych czasach ludzie (a raczej te istoty z których później ukształtował się człowiek) egzystowały trudniąc się przeważnie myślistwem. Lecz myślistwo zawsze, a szczególnie niegdyś, wymagało niebywałej zręczności i siły, dlatego polowali najbardziej silni przedstawiciele gromady, a spożywali mięso wszscy włączając dzieci, starców. Był to początek najważniejszej cechy ludzkości - sprawiedliwości społecznej. Odbiciem tej pierwotnej sprawiedliwości i jest dzisiejszy obyczaj częstowania sąsiada mięsem niedawno zakłutej świni, lub barana.

U nas na Białorusi łowiectwem zajmowali się nasi praszczurowie od dawien dawna. Wykopaliska grodu grodzieńskiego wskazują że w XII - XV wiekach kości dzikiej zwierzyny stanowią ok 59% w stosunku do ogólnie znalezionych, a kości zwierząt domowych - zaledwie 40 - 48%. Liczby te nie są dokładne: wiadomo że do siedzib ludzkich dostarczano tylko część upolowanej zwierzyny, dużą ilość tuszy rozbierano w lasach, część spożywano na miejscu trwających wiele dni łowów. Podobny wynik dały wykopaliska Szwedzkiej Góry w Wołkowysku. Świadczy to o tym, że w odróżnieniu od dnia dzisiejszego, kiedy dziczyzna stała się dla nas nieosiągalnym przysmakiem, niegdyś było to danie codzienne. O, błogosławiony czasie, taka zakąska!.. Gdy książe Siedmiogrodu Stefan Batory otrzymał w 1575 r. koronę Rzeczypospolitej zaistniał przed nim problem gdzie ma urządzić swą rezydencję. Magnaci i dostojnicy kościelni nalegali: król powinien mieszkać w Krakowie lub Warszawie! Ale król Stefan Batory wybrał Grodno, tylko dlatego, że były tu wspaniałe tereny łowieckie.

Zresztą nie tylko on. W górnym biegu białoruskiej rzeczułki Kotry zachowały się do dziś ślady zameczku myśliwskiego Wielkiego Księcia Witolda i do dziś zachował się tam wśród bagien dwudziestokilometrowy odcinek drogi, którą to obóz Witolda podążał z Grodna na łowy i powracał, wioząc obfite trofea myśliwskie. Zresztą, czy ma jakieś znaczenie dla przyrody okres sześciuset lat...

Pasjonowało się łowami również wielu innych władców Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 1642 r. król Władysław IV Waza podczas łowów napił się zimnej źródlanej wody, zaziębił się i po kilku dniach oddał Bogu ducha. Źródło to znajduje się koło Kotry w pobliżu granicy dzielącej rejony grodzieński i szczuczyński, jest ono znane do dziś, każdy mieszkaniec tej miejscowości z ochotą wskaże wam "studnię królewską". A chory król udał się do Merecza (obecnie Merkinie, Litwa), gdzie czując zbliżającą się śmierć rozkazał wynieść siebie na plac, by lud widział, że monarchowie umierają jak zwykli ludzie...

Za najbardziej zasłużonego dla przyrody należy uznać polskiego króla Zygmunta II Augusta: naprowadził on porządek w sprawach, dotyczących myślistwa wprowadzając surowe przepisy. Co prawda jako pierwszy w tej sprawie działał Jagiełło w 1420r., ale wtedy jeszcze czasy były inne. Natomiast Zygmunt II August nie tylko wydał cały szereg ustaw, ale i surowo pilnował by je przestrzegano. Szczególnie należy podkreślić jego "Ustawę na wołoki" z 1557 roku: omawiano w niej terminy łowów, normy odstrzału zwierzyny i przewidywane kary. Jednym słowem był zaprowadzony porządek.

Sowiecka nauka historyczna z ironią opisywała porządki średniowieczne: że niby to panowie w lasach zajmowali się sadyzmem, a prostemu ludowi był tam wstęp zakazany.

Co się zaś tyczy chłopów, to oni też brali z lasu co się dało.

A później przestała istnieć Rzeczpospolita razem z Wielkim Księstwem Litewskim. Na Białorusi ustaliła się inna władza, inne porządki.

Leonas DAUGIEŁA

NASI SŁAWNI RODACY

WACŁAW FEDOROWICZ

Jesienią ub. roku w gmachu Obwodowego Muzeum Krajoznawczego w Witebsku odbyło się otwarcie wystawy ze zbiorów byłego muzeum prywatnego kultury polskiej Wacława Fedorowicza. Materiały do swego muzeum W. Fedorowicz zbierał przez całe życie. Niestety, dzisiaj nie mamy możliwości ustalić pochodzenie poszczególnych eksponatów, ponieważ 8 teczek, które zawierały podstawowe dokumenty, dotyczące zbiorów, zaginęły w zawierusze Rewolucji Październikowej i Wojny Domowej. Wiadomo natomiast, że po rewolucji do Muzeum Gubernialnego przekazano ponad 5 tysięcy przedmiotów z polskiego muzeum Fedorowicza. W 1941r. Obwodowe Muzeum zostało ewakuowane do Saratowa, skąd w całości powróciło do Witebska po wojnie.

Dzisiaj Obwodowe Muzeum posiada 1927 przedmiotów pochodzących ze zbiorów Fedorowicza. Przed wojną i po wojnie poszczególne eksponaty z polskiego muzeum były wystawiane, lecz bez wskazania źródła ich pochodzenia. Dopiero obecna wystawa zajmująca kilka sal powiedziała głośno o Wacławie Fedorowiczu i jego muzeum. Nie sposób wymienić wszystkie wystawione przedmioty, wskażę jedynie najciekawsze: Ustawa Konstytucyjna Wolnomularstwa Polskiego, klarnet króla Jana Sobieskiego, wyciąg z ksiąg o pochodzeniu rodu Saczków, znaki polskich loż masońskich, rzeźba przedstawiająca powstańców 1794r., model pomnika króla Zygmunta III w Warszawie, duże szkatułki z wizerunkami nagrobków królewskich, pamiątki związane z życiem i działalnością Jana Barszczewskiego, zbroja, zamki i klucze z 18 i 19 stuleci, zbiór toporów epoki brązu i in.

Orwarcie tej wystawy zawdzięczamy żmudnej pracy p. Abramowej i p. O. Siedłowskiej.

Wiele dobrych słów o Wacławie Fedorowiczu znajdziemy w almanachu "Z okolic Dźwiny", wydanym w Witebsku w 1912r. O życiorysie Fedorowicza można dowiedzieć się również z nekrologu, zamieszczonego w "Witebskich Gubernialnych Wiedomościach" (nr. 9 z 1911r.).

Wacław Fedorowicz, syn Piotra urodził się w 1848r. w Mohylewie, w 1872r. ukończył Uniwersytet Moskiewski i przez pewien czas pracował w Ministerstwie Sprawiedliwości. Służył w Saratowie, Bałaszowie, Carycynie, Erywaniu. W 1887r. został wybrany delegatem na I Zjazd Prawników i Ekonomistów polskich w Krakowie. W tymże roku został członkiem Krakowskiej Akademii Umiejętności. Był członkiem i wiceprezydentem Komisji Archeologicznej w Witebsku, gdzie osiedlił się w 1884r., oraz członkiem Towarzystwa Krajoznawców w Warszawie. W 1893r. radca samorządu Witebska. Inicjował i założył Katolickie Towarzystwo Dobroczynności w Witebsku. W 1905r. brał udział w obradach Wszechrosyjskiego Zjazdu Adwokatów w Petersburgu, na którym m.in. został opracowany projekt Autonomii Królestwa Polskiego. Zmarł w Rydze i został pochowany obok kościoła św. Antoniego w Witebsku.

Niestety po tym kościele i pochówkach obok niego nie pozastało a ni śladu. W latach 50 - tych kościół został zburzony i dzisiaj w tym miejscu przebiega szosa i stoi fontanna. Gmach, w którym było muzeum Fedorowicza, uległ zniszczeniu w czasie wojny, natomiast w budynku sądu okręgowego, w którym pracował przez wiele lat, mieścił się Obwodowy Komitet Partii i dopiero od kilku lat znajduje się tu Galeria Sztuk Pięknych.

Oto co pisze się w almanachu "Z okolic Dźwiny" o Wacławie Fedorowiczu:

"Stał na straży nie tylko spraw setek ludzi, stał, co więcej, na straży Ducha polskiego Kresów naszych... Chciał zeskupić, ustrzelić w jedno ognisko Myśl polską Ziemi Witebskiej, chciał dać świadectwo, że aczkolwiek rozproszeni po świecie, aczkolwiek gnębieni i wypierani z siedzib naszych - Placówek, nie wyrzekliśmy się łączności z ziemią rodzinną, nie wyrzekliśmy się ducha ojców naszych. I Jego głos - Pobudka - nie przebrzmiał bez echa..."

Anatol JAKOWLEW

***Na zdjęciu:* Wacław FEDOROWICZ**

NIÓSŁ SWÓJ KRZYŻ Z POŚWIĘCENIEM

"Kto przejdzie zwycięsko przez wszystkie próby, tego uczynię kolumną w świątyni Boga mojego"

Ap. 3.12

Warszawa - Żoliborz, piękna jesień 1994r. Do kościoła p.w. Św. Stanisława Kostki przyjeżdżają liczni pątnicy, aby złożyć hołd pochowanemu obok świątyni duchownemu przywódcy "Solidarności", który zginął śmiercią męczeńską z rąk oprawców MSW 19 października 1984 r. Przez śmierć ks. Jerzego Popiełuszki kościół na Żoliborzu zdobył miano Sanktuarium. Chociaż od czasu tej tragedii minęło 11 lat postać ks. Jerzego nie uległa zapomnieniu, a nabrała takiego znaczenia, że rozpoczęto starania o beatyfikację, zaś w Panteonie najsławniejszych Polaków godnie zajął należne mu miejsce na równi z przywódcami narodu polskiego z czasów zaborów. Ziemskie życie ks. Jerzego nie było usłane różami, lecz niósł swój krzyż z poświęceniem, wytrwałością, pokorą, naśladując życie Chrystusa.

W kościele na Żoliborzu pełnił swoje obowiązki duszpasterskie jako ksiądz rezydent z powodu złego stanu zdrowia. Bóg sprawił, że służył Mu i ludziom właśnie tu pod opieką mądrego człowieka i patrioty, proboszcza Teofila Boguckiego, który po śmierci też został pochowany obok kościoła Św. S. Kostki. Ksiądz Bogucki jako jeden z pierwszych w Polsce pozwolił wmurować w ścianie kościoła płytę pamiątkową ku pamięci zamordowanych w Katyniu przez NKWD w 1940r. oficerów polskich. Jeszcze przed stanem wojennym proboszcz wprowadził w swoim kościele msze za Ojczyznę i wygłaszał budujące kazania. Ten przykład został poszerzony na całą Polskę. Z inicjatywy i przy czynnym udziale ks. Teofila powstał Ruch Odrony Życia istniejący do dziś. Więc warunki dla duszpasterzowania ks. Jerzy miał dobre, nie był skrępowany w działaniu przez zwierzchników i szybko zdołał zawładnąć umysłami wiernych, którzy w te groźne czasy w kościele mieli swoją oporę. Zwłaszcza dobitnie ujawniło się to w okresie stanu wojennego, kiedy wszystkie zebrania, demonstracje były zakazane i tylko nabożeństwa w kościołach zbierały mnóstwo wiernych i służyły manifestacją wiary i jedności narodu w walce z obcą i rodzimą przemocą. W styczniu 1982r. ks. Popiełuszko w czasie Mszy św. za Ojczyznę wygłasza pierwsze patriotyczne kazanie zyskując uznanie, miłość i szacunek wiernych oraz nienawiść władz. Właśnie od tej chwili rozpoczęła się dla niego droga przez mękę, która doprowadziła do męczeńskiej śmierci.

Proste i niewyszukane słowa ks. Jerzego głęboko zapadały w serca i umysły tysięcy ludzi, pozostawiając niezatarte wrażenie, i pobudzając do czynnej działalności na rzecz Wolności i Niepodległości Kraju. Ksiądz Popiełuszko w szybkim czasie urósł do symbolu narodu w walce z komunistycznym obskurantyzmem.

Urodził się 14 września 1947r. na Białostocczyźnie w malej wsi Okopy niedaleko od granicy z Białorusią w rodzinie rolników Mariany i Władysława Popiełuszków. Rodzina ta żyła w średnim dostatku i głębokiej wierze, w myśl zasady "Módl się i pracuj". W pobliskiej miejscowości Suchowola Jerzy był ochrzczony, uczył się w szkole. Gwoli prawdy trzeba przyznać, że szkoła ta potrafiła swym uczniom zaszczepić miłość do Ojczyzny, patriotyzm i poszanowanie wiary. Z murów szkoły w ciągu 40 powojennych lat wyszło 37 przyszłych kleryków, co stanowi fenomen w skali kraju. Przez kilka lat Jerzy był ministrantem w kościele i to najbardziej starannym i pilnym.

Już od wczesnych lat był rozważny, opanowany i odpowiedzialny. Dlatego gdy po maturze oświadczył, że ma zamiar wstąpić do Seminarium Duchownego, nikogo to nie zdziwiło, wręcz przeciwnie wiadomość ta została przyjęta z aprobatą. W 1965r. wstąpił do Warszawskiego Seminarium Duchownego im. Jana Chrzciciela, w kłótym uczył się 7 lat.

Ten okres charakteryzował się nasileniem konfliktu pomiędzy państwem i kościołem. Odbiło się to na swój sposób również na młodym kleryku. Wbrem podpisanej w 1950r. umowie między państwem a kościołem, że studenci Seminarium Duchownych nie będą powoływani do służby wojskowej, państwo tej umowy nie honorowało i z tych diecezji, gdzie byli bardziej oporni wobec władz biskupi powoływano do służby największą ilość kleryków. W tym celu były utworzone trzy.jednostki, t.zw. "klerychickie". Miały one dobraną kadrę "wychowawców", bezwzględnych wobec podwładnych i wyszydzających ich poczucia religijne.

Jerzy został skierowany do jednej z takich jednostek, która stacjonowała w Bartoszycach. Służba w wojsku była dla kleryków nie lada wypróbowaniem. W celu rozbicia jedności kleryków do tych jednostek wcielano działaczy ZMS i kandydatów AZPR, lecz powodzenia takie eksperymenty nie miały. Dowództwo liczyło na psychiczne załamanie żołnierzy, stosowano różne formy presji moralnej.

Z wojska Jerzy powrócił do Seminarium jeszcze bardziej zahartowany i przeświadczony w słuszności wyboru.

28 maja 1972r. z rąk księdza Prymasa Stefana Wyszyńskiego przyjął święcenia kapłańskie w archikatedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie i został skierowany do parafii św. Trójcy w Ząbkach.

W ciągu 12 lat swego duszpasterzowania służył w kilku kościołach Warszawy i wszędzie zjednywał sobie ludzi swoją otwartością i szczerością. Szczególnie dbał o poziom duchowy młodzieży, którą w czasach surowej próby otoczył czułą opieką. Przez pewien czas prowadził studentów Akademii Medycznej, duszpasterzował im w czasie strajku w 1981r. Podczas I i II wizyty w Polsce Papieża Jana Pawła II powierzono mu zorganizowanie ochotniczej służby medycznej, z tego zadania wywiązał się znakomicie.

Pamiętając credo św. Maksymiliana Kolbe: "Jeżeli pragniemy pozostać wolnymi duchowo, musimy żyć w prawdzie", gorąco popierał powstanie "Solidarności". Już w sierpniu 1980r. odprawił mszę św. w Hucie Warszawa i do ostatnich dni życia oddanie służył sprawie uwolnienia narodu od jarzma komunizmu.

Nawiązując do kryzysów powstałych w kraju mówił: "Korzeniem wszelkich kryzysów jest brak prawdy... Gdzie nie ma wolności, tam nie ma i miłości, nie ma przyjaźni zarówno między członkami rodziny jak i w społeczności narodowej, czy też między narodami" (wrzesień 1982r.)

"Naród z tysiącletnią tradycją chrześcijańską zawsze będzie dążył do pełnej wolności, bo dążenia do wolności nie pokona się przemocą, gdyż przemoc jest siłą tego, który nie posiada prawdy. Człowieka można przemocą ugiąć, ale nie można go zniewolić. Polak miłujący Boga i Ojczyznę powstanie z każdego poniżenia, bo zwykł klękać tylko przed Bogiem" (styczeń 1984r.)

Mając mocne poparcie ks. prałata Boguckiego ks. Jerzy Popiełuszko coraz szerzej i głębiej rozwijał swoją działalność duszpasterską. Podnoszeniu religijności, moralności i patriotyzmu sprzyjały Msze za Ojczyznę, zainicjowane w kościele św. S. Kostki przez ks. prałata Boguckiego jeszcze przed stanem wojennym. W czasie stanu wojennego na każdą taką mszę gromadziły się dziesiątki tysięcy ludzi.

Ówczesne władze PRL dobrze wiedziały komu mają zawdzięczać te niesankcjonowane msze - manifestacje. W 1984r. od stycznia do sierpnia ks. Jerzy aż 12 razy był wzywany na przesłuchania do władz, ale kapłan pozostawał nieugięty co i zadecydowało o jego męczeńskiej śmierci. Wreszcie, gdy jechał z posługi duszpasterskiej w Bydgoszczy został w Górku koło Torunia uprowadzony przez funkcjonariuszy MSW, bestialsko zamordowany i wrzucony do Zalewu Wiślanego.

Pogrzeb ks. Jerzego przekształcił się w prawdziwą manifestację wiary i ślubowanie wierności ideałom prawdy i sprawiedliwości. Setki tysięcy ludzi z całej Polski przybyło odprowadzić w ostatnią drogę umiłowanego kapłana. Nad frontonem kościoła św. S. Kostki umieszczono kilkonastometrową biało - czerwoną flagę od góry rozdartą w taki sposób, że utworzył się symboliczny znak "V" (Viktoria - zwycięstwo) Ksiądz Jerzy został pochowany obok kościoła.

Dzisiaj głoszone przez ks. Jerzego "słowo ciałem się stało". Polska jest prawdziwie Wolnym, Niepodległym i Demokratycznym Państwem

Wrzesień 1994r. Od początku miesiąca ponad 100.000 ludzi odwiedziło grób ks. Jerzego. Są pątnicy z całej Polski, z Zachodu, ze Wschodu. W ramach obchodów 10 rocznicy została zorganizowana piesza pielgrzymka, która niosła krzyż od jego grobu do Matki Boskiej Ostrobramskiej i na Górę Krzyży w Szawlach na Litwie. Krzyż ten stanął 19 października na Górze Krzyży wsród wielu innych, symbolizujących męczeństwo i nadzieję.

Anatol JAKOWLEW

Witebsk

W S P O M N I E N I A

LISTY Z PRZESZŁOŚCI

Henryk JUREWICZ

ODCINEK IV

Nasza organizacja ogłosiła veto "przodującej młodzieży kraju". Uważaliśmy, że tę "lukę" w swoich życiorysach powinniśmy wyrównać znakomitą wiedzą przedmiotów i nienagannym zachowaniem. Dopieliśmy swego. Wszyscy, oprócz jednego, komu było sądzone dojść do egzaminów, otrzymali świadectwa dojrzałości i większość udała się na studia wyższe. W "WiN - ie" obowiązywała dyscyplina.

R. J. próbował wstąpić do komsomołu ponieważ tak trzeba było. Ale nie wstąpił. Dyrektor szkoły Ledniew (ten sam, który wypędził mnie z internatu) wycedził przez zęby: "Dla takich jak ty miejsca w komsomole nie ma i nie będzie!" Niepowodzenie? Być może.

A oto innego "takiego" za kilka lat miało spotkać bardziej surowe niepowodzenie. Podczas ostatniego egzaminu państwowego w Grodzieńskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej otrzymał on stopień niedostateczny" z teorii marksizmu - leninizmu. A przedtem w jego domu na chutorze, gdzie jeszcze niedawno zbieraliśmy się, odbyła się rewizja, podczas której skonfiskowano bibliotekę prywatną, która w dużym stopniu sprzyjała, by jej czytelnicy stali się "takimi". Co prawda utwory A. Mickiewicza pozostawiono, jak nie przedstawiające potencjalnego zagrożenia dla "imperium zła". Bez dyplomu wyjechał ten absolwent do Polski.

A co się stało ze Stasiem? powrócił do szkoły pod koniec III semestru. Po ukończeniu wydziału fizyczno - matematycznego Grodzieńskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej pracował w ciągu jednego roku w jednej z wiejskich szkół w rejonie szczuczyńskim. Nie chcąc jednak być "przewodnikiem komunistycznych idei na wsi" prosił by go zwolniono. Natomiast kurator rejonowy Moskalowa zaproponowała mu posadę dyrektora w Bojarach. Dla Stasia była to propozycja nie do przyjęcia. Bez karty pracy udaje się więc do Mińska, gdzie my z Janem R. już pracowaliśmy. (Jak - były żołnierz, do którego pisałem list, który trafił do rąk cenzury).

I oto znowu mieszkamy razem we trójkę w maleńkiej izdebce starego domku przy ul. Kollektiwnej. Często żartowaliśmy z siebie: "zarząd działa". Zarząd już nie istniejącej w tym czasie organizacji, członkowie której rozsiali się po całej niezmierzonej przestrzeni imperium i w Polsce. I chociaż Polska faktycznie też była częścią nowego imperium, wyjechać do niej nam z Janem nie udało się. W tym właśnie celu zadomowiliśmy się w Mińsku. I dzisiaj jesteśmy wdzięczni, nie, nie systemowi, a swoim rodzicom, którzy byli bardziej świadomi niż ich synowie. Ofiarując nam wszelką pomoc, byśmy mogli urzeczywistnić swe marzenia, kategorycznie i krótko powtarzali: "Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród..."

Staś spełniał u nas rolę "wolnego" prezesa, ponieważ nigdzie nie pracował. Bez stałego zameldowania w Mińsku nie mógł znaleźć pracy. Żeby się zameldować należało znaleźć 9 metrów kwadratowych wolnej przestrzeni mieszkalnej, a w tym czasie było to rzeczą niemożliwą. Nawet gdyby się udało je znaleźć, to za takie "pieniądze", których nikt z nas nie posiadał.

Pewnego razu do naszego "zarządu" zawitała milicja i kazała "prezesowi" opuścić Mińsk, Staś zamieszkał u jednego z przyjaciół. Później, ukrywając swoje wykształcenie wyższe, z wielkim trudem udało mu się urządzić się czasowo do pracy jako zwykły robotnik.

Niestety, nasze drogi się rozeszły: ja wróciłem do swego cichego Szczuczyna, Jan wyjechał do Grodna, a Staś pozostał w Stolicy, gdzie po pewnym czasie został zameldowany na stałe. Aż do przejścia na emeryturę pracował w wielu wielkich ośrodkach informacyjno - obliczeniowych.

* * *

W ciągu wielu lat nie sięgałem po listy przyjaciela. Spoczywały te listy z przeszłości w pewnym schowku, ukryte przed niepożądanym okiem, by nie spotkał je los wymienionej powyżej biblioteki. Teraz zaglądam do nich coraz częściej. Nie tylko po to, by przypomnieć lata minionej młodości, a przede wszystkim poto, by bardziej prawidłowo uświadomić sobie dzisiejszą rzeczywistość, która nie zawsze taką bywa, jaką chciałoby się widzieć. Czytając listy, odczuwam wstręt do ludzi pasywnych, obojętnych, karierowiczów. I na odwrót odczuwam poczucie głębokiej przyjaźni do autora listów, poczucie święte, bez którego człowiek czerstwieje. I wreszcie, moim zdaniem, najważniejsze, listy te zmuszają zajrzeć w przyszłość, w przyszłość naszego tak długo oczekiwanego Związku Polaków.

"Dziś gdy wokół nas niepokój, gdzie się człowiek schronić ma, gdzie ma pójść jak nie do Matki, która ukojenie da. Więc błagamy, o Madonno, skieruj wzrok na dzieci swe..."

Historia sztandarów 76 pp

Pierwszy sztandar dla pułku został ufundowany i wykonany przez Koło Polek w Lidzie. Sztandar ten ozdobiony herbami Orła i Pogoni jest przechowywany w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Drugi sztandar według wzoru obowiązującego w 1919 r. został wręczony pułkowi w Grodnie w dniu 11 lutego 1923 r. przez Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Sztandar towarzyszył pułkowi w wojnie obronnej we wrześniu 1939 r. W bitwie pod Longinówką koło Piotrkowa Tryb. sztandar chwilowo przechwycili Niemcy. W czasie krwawej walki o jego odzyskanie wybito grupę Niemców. Z naszej strony zginęło 8 żołnierzy, a 16 zostało rannych, w tym kpt. J. Malinowski dwukrotnie. Uratowany sztandar do Grodna przewiózł kapelmistrz pułku por. Jan Batko (zginął potem w Katyniu). W dniu 14.IX.39 r. sztandar został ewakuowany przez DOK III do Wilna, gdzie został ukryty. Wydobyto go w 1940 r. Poprzez polską placówkę dyplomatyczną przy poselstwie brytyjskim w Kownie został przewieziony do Ambasady RP przy Watykanie. W sierpniu 1944 r. sztandar ten (sam PLAT, bez orła sztandarowego) przewieziony został do Londynu, gdzie jest nadal przechowywany w Muzeum im. gen. W. Sikorskiego. Głowica bojowego sztandaru w postaci orła została ewakuowana przez dwóch oficerów na Litwę. Tam orzeł ten został przekazany na przechowanie polskiej rodzinie Jana i Stefanii Iwanowskich, zamieszkałych w Oławie koło Olity. Orzeł ten został odnaleziony przypadkowo przez ppłk.rez. Jana Sadowskiego dopiero w r. 1992. Odbiór orła w Oławie nastąpił w dn. 17.06.1993 r. i miał uroczysty charakter. Odbioru dokonał biskup Polowy WP gen. dyw. Sławoj Leszek Głódź w asyście ambasadora RP dr Jana Widawskiego i innych osób-przedstawicieli MON i Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych z udziałem znalazcy sztandaru. Orzeł stronie polskiej został przekazany przez Stefanię Iwanowską i jej syna Jana. Dzięki ich staraniom i poświęceniu przez 54 lata, orzeł wrócił do Polski i znalazł się w rękach byłych żołnierzy 76 pułku. Odnaleziony orzeł został przez historyków w Warszawie uznany za oryginalny eksponat o dużej wartości artystycznej i historycznej. Ciekawe i pogmatwane losy orła i sztandaru odzwierciedlają postawę i historię pułku. W związku z tym powstała myśl, aby stworzyć replikę sztandaru i umieścić ją w Katedrze WP w Warszawie. Zgodnie z obowiązującym dotychczas rozkazem Marszałka J.Piłsudskiego o pamiątkach wojskowych autentyczny odnaleziony orzeł ze sztandaru bojowego został przekazany do muzeum WP w Warszawie. W zamian uzyskano kopię podobnego orła sztandarowego, który ozdobił drzewce repliki sztandaru. Replikę sztandaru zaprojektował inż. Kazimierz Stępień. Replika sztandaru 76 pp została uroczyście poświęcona we wrześniu 1995 r. przy mogile poległych żołnierzy w Milejowie i przekazana do Katedry Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, przy ul. Długiej 13/15, gdzie została umieszczona na stałe wśród innych pamiątek wojskowych. To wyróżnienie jest hołdem dla 76 pp i wszystkich żołnierzy, którzy służyli pod tym sztandarem. Szczegółowy opis historii sztandaru jest podany w książce Kazimierza Satory pod tytułem "Opowieści sztandarów wrześniowych."

Opracował Kazimierz STĘPIEŃ

PIERWSZA MODELARNIA LOTNICZA W GRODNIE W LATACH 1934 - 1935

Urodziłem się w Warszawie. Od młodych lat interesowało mnie lotnictwo i modelarstwo. Podczas nauki w Technikum Kolejowym miałem możliwość ukończenia kursów modelarstwa lotniczego. Odbyłem również ćwiczenia na 3 obozach Przysposobienia Wojskowego w ramach 36 pp. Legii Akademickiej. Brałem udział w konkursach i zawodach modeli latających. Modelarstwo stało się moją pasją.

W 1934 roku zostałem powołany do wojska i skierowany do Grodna do 81 pp. Strzelców Grodzieńskich. Pamiętam i wspominam ćwiczenia na Rumlówce i manewry Grodno - Łomża - Czerwony Bór.

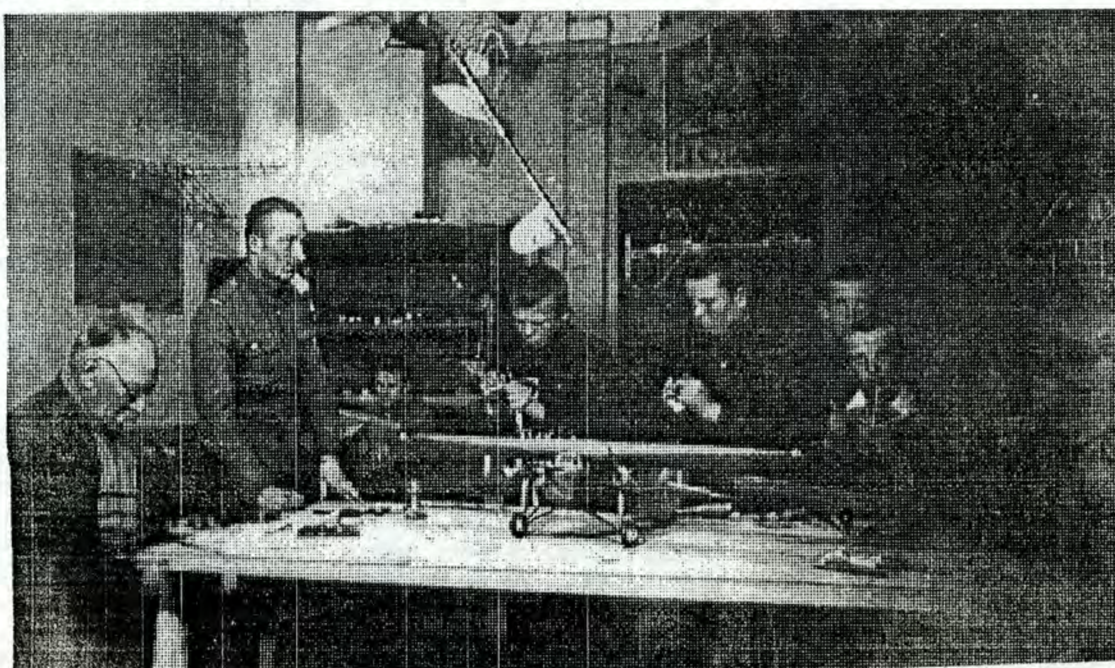
Po zakończeniu pierwszych manewrów otrzymałem pierwszą przepustkę. Wyszedłem do miasta. Idąc ulicą Dominikańską ujrzałem duży, ładny lokal z szyldem "LOPP". Wszedłem do środka i obecnego tam starszego pana zapytałem o modelarnię. Starszym panem okazał się być pan Niedźwiecki - emerytowany pułkownik.

Autor

Powiedział mi, że ma polecenie zorganizowania w Grodnie modelarni, lecz na razie nie ma jeszcze ani instruktora ani uczniów. Powiedziałem pułkownikowi o moich zainteresowaniach, on wypytał mnie z wiadomości, a następnie zaproponował prowadzenie modelarni. Pomimo radości jaką mi sprawiła ta propozycja nie mogłem jej przyjąć, bo byłem w wojsku w czynnej służbie.

Wkrótce okazało się, że dla płk. Niedźwieckiego nie ma rzeczy niemożliwych, otrzymałem stałą przepustkę od 16.00 do 22.00 i zostałem instruktorem modelarstwa lotniczego w Grodnie. Przy pomocy płk. Niedźwieckiego zorganizowałem modelarnię i prowadziłem ją w latach 1934 - 1935, do zakończenia mojej służby wojskowej. Miałem 20 uczniów. Była to młodzież wspaniała, pilna i zdolna. Urządzałem pokazy i zawody modeli latających dla Grodnian. Braliśmy udział w różnych uroczystościach. Zachowały się fotografie np. z pochodu w dniu 3 Maja z modelem samolotu. W 1935 roku braliśmy udział w zawodach w Białymstoku. moja modelarnia wynikami zakasowała innych.

Plk. Niedzwiecki i Ryszard Wojnowski z uczniami

Pszemarsz ulicami miasta

Od tego czasu minęło bardzo wiele lat. Brałem udział w wojnie 1939 r. i w powstaniu warszawskim, odbudowywałem Warszawę po 1945 r., procowałem zawodowo i społecznie. Nadal pracuję społecznie w tym dużo z młodzieżą, a wszystko zaczęło się w Grodnie od zorganizowania Pierwszej Modelarni Lotniczej. Zachowały się wspomnienia i trochę zdjęć. Mam nadzieję, że pojadę do Grodnia i spotkam któregoś z moich uczniów. Słyszałem, że jeden z nich został pilotem. Może jeszcze żyje prymus modelarni Stasio nazywany przez nas "Drocik", bo tak mówił na drut. Jakie były losy modelarni po moim wyjeździe?

Czekam na jakieś informacje.

Serdecznie pozdrawiam Redakcję i mieszkańców miasta Grodna.

Ryszard WOJNOWSKI

Понедельник, 20 мая

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. Недвижимость. 8.00 "Цвет папоротника". Фильм-концерт. 8.50 "Кортик". Худ. фильм. 1-я и 2-я серии. 11.10 Мультфильмы. 11.40 Телевизионный Дом кино. "Лики любви". 1-й Международный фестиваль молодых актеров кино "Миссис и мистер Синема". 12.10 "Первая скрипка". Памяти народного артиста Беларуси Льва Горелика. 15.00, 19.00, 0.00 Новости. 15.15 "Флиппер". Телесериал для детей. 15.40 ТВ -- школе. Изобразительное искусство. 4-й класс. Виды и жанры изобразительного искусства. 16.00 Мастерская. Поэт Алесь Звонак. 16.30 "На добрый лад". Передача из Витебска. 16.50 Неделя. Информационная программа (Гр.). 17.20 Семейный понедельник (Гр.). 17.45 Кронон (Гр.). 18.00 Открытие телефорума "Экомир-96". Концерт фольклорных коллективов. 19.10 "Крок". "Риск-версия". Телеигра. 19.45 "Это мы не проходили..." Безработица и рынок труда. 20.00 "Острый угол". Презумпция невиновности. Передача по письмам зрителей. 20.30 Форум национальных культур Беларуси (анонс). 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.45 Спортивный телекурьер. 22.10 Фильмотека. "Тени забытых предков". Худ.фильм. 23.45 Дневник телефорума "Экомир-96".

ОРТ

5.00 Телеутро. 7.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 7.50 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.40 Новости. 8.15 "Секрет тропиканки". Сериал. 9.05 Поле чудес. 10.05 Человек и закон. 10.30 "Угадай мелодию". 11.10 В эфире телерадиокомпания "Мир". "Сохрани себя". "Медицинское обозрение". 14.20 "Волшебные истории". Мультсериал. 14.45 Марафон-15. 15.00 Звездный час. 15.40 "Элен и ребята". 16.05 Джэм. 16.30 "Семь дней спорта". 17.20 "Секрет тропиканки". 18.10 Час пик. 18.35 "Угадай мелодию". 19.05 "Если..." Ведущий -- В.Познер. 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.35 Программа передач. 20.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 20.50 Фантастический сериал "Виртуальная реальность". 21.50 "До и после..." Ведущий -- В.Молчанов. 22.50 "Линия кино". Фильм Виталия Каневского "Замри -- умри -- воскресни".

Канал "Россия"

17.20 Тележурнал "О.Т.". 17.30 L-клуб. 18.15 "Выбирай, а то проиграешь". 18.25 Гражданская оборона. 19.00, 22.00, 23.30 Вести. 19.35, 21.10 Выборы-96. 19.50 "Санта-Барбара". Худ. фильм. 20.40 Бочка меда. А.Арканов. 21.25 Погода на завтра. 21.30 "Русский транзит". Худ.фильм. 1-я и 2-я серии. 23.45 Лучшие игры НБА.

Санкт-Петербург

13.00, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас". 13.05 Срок ответа сегодня. 13.35 Советы садоводам. 13.45, 20.35 Телеслужба безопасности. 14.05 "Первая любовь". Сериал. 15.05 "Пригороды Петербурга". Павловск. 16.05 Стиль жизни. 16.10 "Зеркала Эрмитажа". Телефильм. 16.20 "Большие приключения Мэдса". Мультсериал. 16.25 "Философия по Филу". Сериал для подростков (Франция). 1-я серия. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Только без паники. 17.30, 18.05 Детское ТВ: Полосатая музыка. Сказка за сказкой. 18.35 Большой фестиваль. 19.05 "Первая любовь". Сериал. 20.05 Выбираем Президента. Власов Ю.П. 20.45 Что наша жизнь... 21.00 Спорт. 21.05 Концерт Вики Цыгановой. 22.05 "На ночь глядя". Развлекательная программа. 22.20 "Женатый холостяк". Худ. фильм (Россия).

ПОЛЬША -- 1

07 00 Кофе или чай? 08 45 Беседа. 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Пожелания. 10 00 Репортаж с детского фестиваля. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Гимнастика. 10 30 Дошкольники дома. 10 55 Поговорим о детях. 11 05 "Доктор Квин". Сериал пр-ва США. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 Программка для животных. 12 15 Дети такие, как наши. 12 30 Путь к богатству. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Моя фирма. 13 40 Начинаем? 13 45 Безжалостная камера. 13 55 Властелины умов. 14 25 Сила традиций. 14 40 Власть отдыхает. 15 10 Знаешь ли что... 15 15 Энциклопедия второй мировой войны. 15 35 Тайная история СССР. 15 50 Программа дня. 16 00 Для молодых зрителей. 16 30 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 00 Программа для молодежи. 17 25 Программа для детей. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Публицистическая программа. 19 10 "Марфи Браун". Сериал пр-ва США. 19 35 Юбилейная программа. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 Телетеатр. 23 05 Пульс дня. 23 20 Неделя президента. 23 30 Тележурнал. 00 00 Новости. 00 15 Полицейский журнал. 00 35 "Волшебная флейта". Фильм пр-ва Швеции. 02 45 Программа повтора.

Вторник, 21 мая

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.00 Новости. 8.15 Авто-парк. 8.30 Бездельник. 9.00 ТВ -- школе. Изобразительное искусство. 4-й класс. Виды и жанры изобразительного искусства. 9.20 "Это мы не проходили..." Экономическая программа. 9.35 "Кортик". Худ. фильм. 3-я серия. 10.45 Мультфильмы. 11.05 "Не сгуби древо жизни". Док. фильм. 11.55 Музыка без границ. Музыкально- информационная программа. 12.35 "Цыганка Аза". Худ. фильм с субтитрами. 15.15 "Все про все". 16.00 ТВ -- школе. Белорусская литература. 11-й класс. Современная белорусская драматургия. 16.35 Педагогический экран. Наука и высшая школа. 16.50 "Гомель-96". Итоги телефестиваля, посвященного 10-летию чернобыльской катастрофы. 17.20 Уроки Н.Новожиловой. 17.50 Музыкальный антракт. 18.00 "На склонах древнего вулкана". Док.фильм. 18.15 Дневник Принеманья (Гр.). 18.20 Вечерний канал. Инф. - музыкальная программа (Гр.). 19.05 "Кобра". Телесериал (США -- Великобритания). 4-я серия. 19.55 Форум национальных культур Беларуси (анонс). 20.05 Вертикаль. 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.55 Музыкальный антракт. 22.05 "Технобанк" представляет: "Звезды" на экране. Елена Сафонова в худ.фильме "Возвращение Баттерфляй". 23.50 Дневник телефорума "Экомир-96".

ОРТ

5.00 Телеутро. 7.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 7.50 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 0.00 Новости. 8.15 "Секрет тропиканки". 9.05 "Если..." Ведущий -- В.Познер. 9.45 Смехопанорама. Ведущий -- Е.Петросян. 10.15 "Король и дыня". Мультфильм. 10.30 "Угадай мелодию". 11.10 В эфире телерадиокомпания "Мир". "Мы и рынок". 14.20 "Звездный ковчег". Мультсериал. 14.35 "Приключения капитана Врунгеля". Мультсериал. 14.45 Кварьете "Веселая квампания". 14.55 Мультиролия. 15.10 Волшебный мир. 15.40 "Элен и ребята". 16.05 ... До шестнадцати и старше. 16.30 "Семь дней спорта". 17.20 "Секрет тропиканки". 18.10 Час пик. 18.35 "Угадай мелодию". 19.05 "Тема". 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.35 Программа передач. 20.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 20.50 Фильм Сергея Герасимова "Лев Толстой". 0.20 Музыкальная программа MTV.

Канал "Россия"

6.15 "Дон Кихот Ламанчский". Мультсериал. 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выборы-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.30 Вести. 7.20 В этот день... 7.30 Деловая Россия. 8.05 "Лицо с обложки". А.Алмаз. 8.35 Сам себе режиссер. 9.05 "Санта-Барбара". Худ. фильм. 9.55 Клип-антракт. 13.50 Ретро-шлягер. Татьяна Шмыга. 14.20 Футбол без границ. 14.50 21-й кабинет. 15.20 "Новая семья". Док.фильм. 15.35 Там-там новости. 16.20 Россия в лицах. 16.45 Клип-антракт. 16.55 "Девочка из завтра". Сериал для подростков (Австралия). 17.20 Тележурнал "Здоровье". 17.30 Проще простого. 18.00 Ничего, кроме... 18.15 "Выбирай, а то проиграешь". 18.25 Чрезвычайный канал. 19.50 "Санта-Барбара". Худ. фильм. 20.40 Джентльмен-шоу. 21.25 Погода на завтра. 21.30 "Русский транзит". Худ. фильм. 3-я и 4-я серии.

Санкт-Петербург

11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас". 12.05 "Первая любовь". Сериал. 13.05 Срок ответа сегодня. 13.35 Советы садоводам. 13.45, 20.35 Телеслужба безопасности. 14.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 1-я серия. 15.05 "Записано золотыми буквами". Телефильм. 15.35 Овертайм. 16.05 Стиль жизни. 16.10 "Под сенью липовых аллей". Телефильм. 16.20 "Большие приключения Мэдса". Мультсериал. 16.25 "Философия по Филу". Сериал для подростков. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Только без паники. 17.30, 18.00 Показывает Ленинградская областная телекомпания. 18.35 Большой фестиваль. 19.05 "Первая любовь". Сериал. 20.05 Встреча с Ларисой Долиной. 20.45 Что наша жизнь... 21.00 Спорт. 21.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 1-я серия. 22.05 На ночь глядя. 22.20 "Маленький апокалипсис". Худ. фильм (Франция -- Италия).

ПОЛЬША -- 1

07 00 Кофе или чай? 08 45 Беседа. 09 00 Мультсериал. 09 30 Телетурнир. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Гимнастика. 10 30 Дошкольники дома. 10 55 Поговорим о детях. 11 00 "Доченьки миллионера". Сериал пр-ва США. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 Рынок труда. 12 20 Тележурнал. 12 30 Киножурнал. 12 50 Домашний юрист. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Из жизни пчел. 13 45 Компьютерная школа. 14 00 Великие открытия в биологии. 14 15 Атом, звезды, жизнь. 14 35 Джолтик. 15 00 Счет математики. 15 15 Синтаксическое повести. 15 30 Большие гонки. 15 50 Программа дня. 16 00 Развлекательная программа. 16 30 "Лошадиная история". Сериал пр-ва Чехии. 17 00 Программа для молодежи. 17 25 Программа для детей. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Лицом к лицу. 18 50 Журнал потребителя. 19 05 "Не от мира сего". Сериал пр-ва США. 19 30 Сенсации XX века. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Похищение". Комедия пр-ва США. 22 50 Пульс дня. 23 05 Семигор. 23 15 Письма о хозяйстве. 00 00 Новости. 00 15 Документальный фильм. 01 05 Ночное бдение без бутылки. 02 05 Репортаж. 02 30 Программа повтора.

Среда, 22 мая

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.00 Новости. 8.15 "Обыкновенные чудеса". Фильм-концерт. 9.00 ТВ -- школе. Белорусская литература. 11-й класс. Современная белорусская драматургия. 9.35 "Кобра". Телесериал (США-Великобритания). 4-я серия. 10.25 Контрасты. Телеконкурс молодых исполнителей эстрады. 11.05 Усадьба. Программа для дачников. 11.35 Видимо-невидимо. 12.35 "Бронзовая птица". Худ.фильм. 1-я серия. 15.15 "Флиппер". Телесериал для детей. 15.40 Родовод. 16.05 Сельская общая фабрика. 16.10 Концертный сезон. Оркестр "Немига" и дирижер Дэвид Андре (США). 17.00 Кредо. Быть ли ядерной энергетике в Беларуси? 17.20 Гости в доме. Культурная и экономическая жизнь Польши. 17.50 Музыкальный антракт. 18.00 Дневник Принеманья (Гр.). 18.25 К I Фестивалю национальных культур Беларуси в Гродно (Гр.). 19.00 Открытие I Национального фестиваля "Музыка и театр". 1-е отделение. 19.55 Форум национальных культур Беларуси (анонс). 20.05 "Кто это?" Телеигра. 20.05 Супергол. 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.55 Белорусская страховая компания представляет. 22.05 "Закон Бэрка". Худ. фильм (США). 8-я серия. 23.05 Дневник телефорума "Экомир-96". 23.15 1-й Национальный фестиваль "Музыка и театр". 2-е отделение. 0.40 Королевская охота.

ОРТ

5.00 Телеутро. 7.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 7.50 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.30 Новости. 8.15 "Секрет тропиканки". 9.05 "Тема". 9.45 "В мире животных". 10.30 "Угадай мелодию". 11.10 В эфире телерадиокомпания "Мир". "Контакт -- деловое сотрудничество стран Содружества". 14.20 "Звездный ковчег". 14.35 "Приключения капитана Врунгеля". 14.45 Кактус и К. 14.55 До-ми-соль. 15.10 Зов джунглей. 15.40 "Элен и ребята". 16.05 "Тет-а-тет". 16.30 "Семь дней спорта". 17.20 "Секрет тропиканки". 18.10 Час пик. 18.35 "Угадай мелодию". 19.05 "В поисках утраченного". Лидия Смирнова. Ведущий -- Г.Скороходов. 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.35 Программа передач. 20.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 21.00 Футбол. Лига чемпионов. Финал. "Ювентус"(Италия) -- "Аякс" (Голландия). Трансляция из Италии.

Канал "Россия"

6.15 "Дон Кихот Ламанчский". Мультсериал. 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выборы-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.30 Вести. 7.20 В этот день... 7.30 Деловая Россия. 8.05 Проще простого. 8.35 Бочка меда. А.Арканов. 9.05 "Санта-Барбара". Худ. фильм. 9.55 Клип-антракт. 13.50 Ретро-шлягер. Людмила Зыкина. 14.20 Империя игр. "Гладиаторы". 15.15 Волшебный чемодан. 15.30 Там-там новости. 15.45 Дети -- детям. 16.20 Россия в лицах. 16.50 "Девочка из завтра". Сериал для подростков. 17.15 Оставайтесь в шляпе. 17.45 Своя игра. 18.15 "Выбирай, а то проиграешь". 18.25 До Москвы -- далеко... 19.50 "Санта-Барбара". Худ. фильм. 20.40 Сам себе режиссер. 21.25 Погода на завтра. 21.30 "Русский транзит". Худ.фильм. 5-я и 6-я серии. 23.45 Арт-обстрел.

Санкт-Петербург

11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас". 12.05 "Первая любовь". Сериал. 13.05 Срок ответа сегодня. 13.35 Советы садоводам. 13.45, 20.35 Телеслужба безопасности. 14.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 15.05 "Нам рано жить воспоминаниями". Фильм-концерт. 16.05 Стиль жизни. 16.10 "Кузнец". Телефильм. 16.20 "Большие приключения Мэдса". Мультсериал. 16.25 "Философия по Филу". Сериал для подростков. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Только без паники. 17.30, 18.00 Показывает Ленинградская областная телекомпания. 18.35 Большой фестиваль. 19.05 "Первая любовь". Сериал. 20.05 Выбираем президента. Жириновский В.В. 20.45 Что наша жизнь... 21.00 Спорт. 21.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 22.05 На ночь глядя. 22.20 Международный футбольный матч на кубок Виктора Набутова. "Зенит" -- "Динамо"(Тбилиси).

ПОЛЬША -- 1

07 00 Кофе или чай? 08 45 Беседа. 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Программа для детей. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Гимнастика. 10 30 Дошкольники дома. 10 55 Поговорим о детях. 11 00 "Бони". Сериал пр-ва Австралии. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 Тележурнал. 12 30 Наше государство. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Цветы солнца. 13 40 Грамматика. 14 00 Все вокруг - это музыка. 14 35 Центр Помпиду. 15 00 Угадай, выскажись. 15 10 Культура словаков. 15 25 Гость дня. 15 30 История польского радио. 15 50 Программа на вечер. 16 00 Музыкально-поэтическая программа. 16 30 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 00 Программа для молодежи. 17 25 Для детей. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Телетурнир. 18 45 С камерой среди животных. 19 05 "Солнечный патруль". Сериал пр-ва США. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 Спортивная студия. 23 30 Пульс дня. 23 45 Тележурнал. 00 15 Новости. 00 35 "Завтра". Фильм пр-ва Франции. 01 40 Программа повтора.

Четверг, 23 мая

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.00 Новости. 8.15 "Успех у мужчин. Короткое руководство". Док.фильм. 9.15 Мультфильмы. 9.45 "Бронзовая птица". Худ.фильм. 2-я серия. 10.50 Королевская охота. 11.30 "Белвидеоцентр" представляет: "Игра всерьез". Док.фильм. 11.55 1 Национальный фестиваль "Музыка и театр". А.Богатырев. Опера "В пущах Полесья". 15.15 "Флиппер". Телесериал для детей. 15.40 Родовод. "Ты лети, стрела!" 16.20 ТВ -- школе. Изобразительное искусство. 7-й класс. Историко-культурное наследие Беларуси. 16.50 Так говорит Библия (Гр.). 17.20 Премьеры кино (Гр.). 18.10 Дневник Принеманья (Гр.). 18.20 Для кого закон не писан (Гр.). 19.05 "Кобра". Телесериал (США -- Великобритания). 5-я серия. 19.55 Лотерея "Твое жилье". 20.05 "Оскар". Телеигра. 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.55 Музыкальный антракт. 22.05 "Закон Бэрка". Худ. фильм (США). 9-я серия. 23.05 Дневник телефорума "Экомир-96". 23.15 "Крок". Программа для молодежи. 23.45 Телевизионный Дом кино. Международный фестиваль в Анталии (Турция) и фильмы -- участники фестиваля "Золотой Витязь".

ОРТ

5.00 Телеутро. 7.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 7.50 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20 Новости. 8.15 "Секрет тропиканки". 9.05 Футбол. Лига чемпионов. Финал. "Ювентус" (Италия) -- "Аякс" (Голландия). Передача из Италии. 11.10 В эфире телерадиокомпания "Мир". "Под крышей мира". 14.20 "Звездный ковчег". 14.35 "Приключения капитана Врунгеля". 14.45 Лего-го!. 15.10 Тин-Тоник. 15.40 "Элен и ребята". 16.05 Рок-урок. 16.30 "Семь дней спорта". 17.00 Новости. 17.20 "Секрет тропиканки". 18.10 Час пик. 18.35 Лотто-Миллион. 19.00 "Один на один". 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.35 Программа передач. 20.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 20.50 Все фильмы Рязанова. Впервые: авторская версия фильма "О бедном гусаре замолвите слово".1-я серия. 22.30 "Обоз" Ивана Демидова. 23.30 "Реальное кино". Фильм В.Манского "Благодать". 0.30 "Поет Андрей Миронов". Киноконцерт.

Канал "Россия"

6.15 "Дон Кихот Ламанчский". Мультсериал (Испания). 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выборы-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.00 Вести. 7.20 В этот день... 7.30 Деловая Россия. 8.05 Своя игра. 8.35 Сам себе режиссер. 9.05 "Санта-Барбара". Худ.фильм. 9.55 Клип-антракт. 13.50 Ретро-шлягер. Фрэнк Синатра. 14.20 Репортер. 14.35 Пилигрим. 15.15 Клип-антракт. 15.20 Кенгуру. 15.35 Там-там новости. 15.50 Месяцеслов. 16.20 Россия в лицах. 16.45 Клип-антракт. 16.55 "Девочка из завтра". Сериал для подростков (Австралия). 17.20 Золотая визитка. 17.30 Проще простого. 18.00 Ничего, кроме. 18.15 "Выбирай, а то проиграешь". 18.25 Никита Михалков в программе "Шестое чувство". 19.50 "Санта-Барбара". Худ.фильм. 20.40 Эх, дороги! 21.25 Погода на завтра. 21.30 "Комедия строгого режима". Худ.фильм. 23.15 Певческие биеннале "Москва -- Санкт-Петербург". С.Ларин.

Санкт-Петербург

11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас". 12.05 "Первая любовь". Сериал. 13.05 Срок ответа сегодня. 13.35 Советы садоводам. 13.45, 20.35 Телеслужба безопасности. 14.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 15.05 "Контрасты". Фильм-концерт. 16.05 Стиль жизни. 16.10 "Эхо над площадью". Телефильм. 16.20 "Большие приключения Мэдса". Мультсериал. 16.25 "Философия по Филу". Сериал для подростков. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Только без паники. 17.30, 18.00 Показывает Ленинградская областная телекомпания. 18.35 Большой фестиваль. 19.05 "Первая любовь". Сериал. 20.05 "Я -- гений". 20.45 Что наша жизнь... 21.00 Спорт. 21.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 22.05 На ночь глядя. 22.20 "Чужой дом". Худ. фильм.

ПОЛЬША -- 1

07 00 Кофе или чай. 08 45 Беседа. 09 00 Мультсериал. 09 30 Программа для детей. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Гимнастика. 10 30 Дошкольники дома. 10 55 Поговорим о детях. 11 05 "Юристы из города Ангелов". Сериал пр-ва США. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 Кулинарный журнал. 12 20 Это легко. 12 30 Четверть часа на экране. 12 45 Жить успешней. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Проблемы льна 13 40 Здоровье. 14 05 Между нами животными. 14 30 Экологическая программа. 14 45 Клипер. 15 00 Животные мира. 15 35 Программа о питании. 15 50 Программа дня. 16 00 Программа для молодежи. 16 30 "Макс Глик". Сериал пр-ва Канады. 17 00 Программа для молодежи. 17 25 Программа для детей. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Киножурнал. 18 40 Здоровье. 19 10 "Папа майор". Сериал пр-ва США. 19 30 Католический журнал. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Випер". Сериал пр-ва США. 22 00 Публицистическая программа. 23 20 Правительственный журнал. 23 30 Пегас. 00 00 Хозяйственные новости. 00 15 Лучшие книги. 00 20 "Чей это дом?". Документальный фильм пр-ва Англии. 01 10 "Рокировка". Фильм пр-ва Австрии.

Пятница, 24 мая

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль. 7.50 Экономикст. 8.00, 15.00, 18.50, 0.00 Новости. 8.15 "Еще не вечер..." Гость программы -- Валентина Колосова (Фонд милосердия и здоровья). 8.30 "Карнавал". Фильм-концерт. 9.00 ТВ -- школе. Изобразительное искусство. 7-й класс. Историко-культурное наследие Беларуси. 9.30 "Кобра". Телесериал (США -- Великобритания). 5-я серия. 10.20 1-й Национальный фестиваль "Музыка и театр". Д.Смольский. Опера "Седая легенда". 12.00 "Бронзовая птица". Худ.фильм. 3-я серия. 15.15 Открытие Форума национальных культур Беларуси. Трансляция из Гродно. 16.20 Открытие V Международного кинофестиваля славянских и православных народов "Золотой Витязь". 17.15 Контрасты. Правовая программа. 17.50 Музыкальный антракт. 18.00 Дневник Принеманья (Гр.). 18.20 Только по пятницам (Гр.). 19.05 "Кобра". Телесериал. 6-я серия. 19.55 Дневник телефорума "Экомир-96". 20.05 Форум национальных культур Беларуси(анонс). 20.10 "Международный курьер". События, факты, комментарии. 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.55 Музыкальный антракт. 22.05 "Закон Бэрка". Худ. фильм (США). 10-я серия. 23.05 "12, или На ночь глядя". 23.25 Акколада. Музыкальная программа.

ОРТ

5.00 Телеутро. 7.30 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 7.50 Телеутро. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.15 Новости. 8.15 "Красная Шапочка". Мультфильм. 8.30 День славянской письменности и культуры. Трансляция богослужения из Успенского Патриаршего собора Москвы. 9.30 "Секрет тропиканки". Сериал. 10.25 "Играй, гармонь любимая!". 11.10 В эфире телерадиокомпания "Мир". "От пятницы до пятницы. Занимательные сюжеты из стран Содружества". "Мир туризма". 14.20 "Звездный ковчег". 14.35 "Приключения капитана Врунгеля". 14.45 "Шел трамвай десятый номер..." Телеспектакль для детей. 15.10 "Северное сияние". Фестиваль юных дарований. 15.40 "Элен и ребята". 16.05 Спецвыпуск "... До шестнадцати и старше" "Галопом по Европам". 16.30 "Семь дней спорта". 17.20 "Секрет тропиканки". 18.15 Человек и закон. 18.45 "Поле чудес". 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.35 Программа передач. 20.40 "ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ-96". 20.50 Все фильмы Рязанова. "О бедном гусаре замолвите слово". 2-я серия. 22.30 Взгляд. 23.25 Ночной кинозал. Похождения казака Василия в фильме "Пропавшая грамота". 0.55 Поют Тамара Синявская и Муслим Магомаев.

Канал "Россия"

6.15 "Дон Кихот Ламанчский". Мультсериал (Испания). 6.45, 7.50, 19.35, 21.10 Выборы-96. 7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.40 Вести. 7.20 В этот день... 7.30 Деловая Россия. 8.05 Проще простого. 8.35 Эх, дороги! 9.05 "Санта-Барбара". Худ.фильм. 9.55 Клип-антракт. 13.50 Ретро-шлягер. Валентина Пономарева. 14.20 "К-2" представляет: "Абзац". 15.15 Волшебный чемодан. 15.30 "Не переживай..." 15.45 Там-там новости. 16.20 Россия в лицах. "Палехские мастера". 16.50 Дисней по пятницам. "Зорро". Худ.фильм. 17.45 Астрология любви. Ю.Антонов. 18.15 "Выбирай, а то проиграешь". 18.25 Вертикаль. 19.50 "Санта-Барбара". Худ.фильм. 20.40 Маски-шоу. 21.25 Погода на завтра. 21.30 Информационно-развлекательная программа. 23.10 Подиум. 23.55 "Дафнис и Хлоя". Худ.фильм.

Санкт-Петербург

11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55 21.55 Информ ТВ "Сейчас". 12.05 "Первая любовь". Сериал. 13.05 Срок ответа сегодня. 13.35 Советы садоводам. 13.45, 20.35 Телеслужба безопасности. 14.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 15.05 "Павловские музы". Фильм-концерт. 16.05 Стиль жизни. 16.10 "Памятник". Телефильм. 16.20 "Большие приключения Мэдса". Мультсериал. 16.25 "Философия по Филу". Сериал для подростков. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Только без паники. 17.30, 18.00 Показывает Ленинградская областная телекомпания. 18.35 Большой фестиваль. 19.05 "Первая любовь". Сериал. 20.05 "Без названия". Юмористическая программа. 20.45 Что наша жизнь... 21.00 Спорт. 21.05 "Жара в Акапулько". Сериал. 22.05 "Как быть любимыми". 22.20 "Колье Шарлотты". Худ. фильм (Россия). 1-я серия.

ПОЛЬША -- 1

07 00 Кофе или чай? 08 45 Беседа. 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Театральный журнал. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Дошкольники дома. 11 00 Мультсериал. 11 45 Музыкальная программа. 12 00 Сделай как мы. 12 15 Малый взгляд. 12 50 Спасти от забытья. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Записки. 13 45 Новая природа. 14 00 Школа. 14 15 Азбука профессий. 14 30 Телепластикон. 14 45 Это отчизна. 15 00 Если не Оксфорд, то что? 15 10 Иные. 15 30 Если не Оксфорд, то что? 15 50 Программа дня. 16 00 Музыкальная программа. 16 30 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 00 Программа для молодежи. 17 25 Программа для детей. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Тележурнал. 18 30 Культурный еженедельник. 18 45 Антенна. 19 05 Свидание втемную. 19 50 Программа кабаре. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Умные парни". Комедия пр-ва США. 22 45 Пульс дня. 23 00 Четверть часа. 23 25 Тележурнал. 00 00 Новости. 00 20 Развлекательная программа. 00 35 Художественный фильм. 02 20 Репортаж. 02 40 Еженедельник культуры.

Суббота, 25 мая

Белорусское телевидение

8.00, 21.00 Новости. 8.15 Олимпийский силуэт. Теннис. 8.35 Сущность. 9.15 Здоровье. 9.50 Уроки Н.Новожиловой. 10.20 Все про все. 11.05 "Ералаш". Юмористический журнал. 11.25 Мир природы и увлечений. 12.10 Путешественник. Программа для любителей туризма. 12.40 Форум национальных культур Беларуси. 12.55 Многоголосие. 13.25 Европейская двадцатка. Музыкальная программа MTV. 14.10 Коллаж. Программа для деловых людей. 14.40 Белорусский дом. 15.20 Форум национальных культур Беларуси. 15.40 "Зорная ростань". Телеконкурс молодых артистов эстрады. 16.20 Четвертое измерение. 17.15 Форум национальных культур Беларуси. 17.30 Галерея. Диктор Илья Курган. Авторская программа Т.Егоровой. 18.00 Закрытие телефорума "Экомир-96". 19.20 По вашим просьбам. "Анна Каренина". Худ.фильм. 1-я серия. 20.40 Колыбельная. 21.40 Телефорум "Экомир-96". Специальный выпуск. 21.55 "Синема". Ф.Феллини. "И корабль плывет". Худ.фильм (Италия). 1-я часть. 23.15 Видимо-невидимо. 0.15 Темная комната. Контрабанда.

ОРТ

7.00 Веселые истории в журнале "Ералаш". 7.20 Олег Янковский в историческом фильме "Я, Франциск Скорина...". 9.00, 14.00, 16.50 Новости. 9.15 Слово пастыря. Митрополит Кирилл. 9.30 "Не зевай!". 10.00 Утренняя почта. 10.35 Смак. 10.55 Эрмитаж. "Живопись Италии. Эпоха Возрождения". 11.25 Фильм Григория Чухрая "Баллада о солдате". 12.50 Бомонд. 13.10 "Умники и умницы". 14.20 "Автомобиль и я". 14.40 Фильм -- сказка ."Подарок черного колдуна". 15.40 "Америка с М.Таратутой". 16.10 В мире животных. 17.15 "Золотая серия". Год 1982-й. "Вокзал для двоих". 19.45 "Спокойной ночи, малыши!". 20.00 Время. 20.40 Программа передач. 20.45 Что? Где? Когда?. 22.00 "Дни". 22.45 Коллекция Первого канала. Эксцентрическая комедия братьев Маркс "Ночь в опере".

Канал "Россия"

7.00, 13.00, 19.00, 22.00, 22.25 Вести. 7.20 В этот день... 7.30 Всего понемногу. 8.20 Мультфильмы. 8.45 "Вовкулакия, или Загадка доктора Никодима". 9.00 Золотой ключик. 9.15 Продленка. 9.30 Устами младенца. 10.00 Вести в одиннадцать. 10.15 Доброе утро, Европа. 10.45 Путешествие "Инвайт". 11.00 Парламентская неделя. 11.45 Лицо с обложки. 12.00 Русское поле. 12.30 "Поэт в России -- больше, чем поэт". 13.20 Де факто. 13.50 "Женщина со средствами". Телефильм. 14.40 Бесконечное путешествие. 15.20 Песня России. 16.15 Антреприза. Н.Акимов. 17.10 Кому верить? 17.50 Мультфильм. 18.00 Двойной портрет. 19.35 Аншлаг и К. 20.30 Репортер. 20.45 Погода на завтра. 20.50 "Готика". Худ.фильм(Великобритания). 22.40 Субботний вечер с группой "Квин".

Санкт-Петербург

8.55, 10.55, 12.55, 14.55, 18.55, 20.55 Информ ТВ "Сейчас". 9.05 Страстимордасти. 9.20 Уик-энд с детективом. 9.50 "Музыка часов". Телефильм. 10.00 "Честь имею". 10.20 "Непознанное". Научно-популярная программа. 11.05 Стиль жизни. 11.10 Ток-шоу "Наобум". С.Шакуров. 11.40 По всей России. 11.55 Мы и банк. 12.15 Еще одна Россия. 12.40 "Старое танго". Л.О.Утесов. 13.05 Уик-энд с детективом. "Миллион за разгадку". 13.20 "Утро без отметок". Худ.фильм для детей. 14.25 "Солист". Поет В.Лебедь. Фильм-концерт. 15.05 Сокровища Петербурга. Эрмитаж. "Мелодия в мраморе". Антонио Канова. 15.20 Парадоксы истории. Княгиня Дашкова вызывает на дуэль. 15.50 Детское ТВ. Там, где живет Паутиныч. Студия "Вообрази". 16.25 "Баламуты". Конкурсная развлекательная программа для детей. 16.55 Спортивное обозрение. 17.05 Плац-концерт духовых оркестров. 18.20 "Плохая примета". Худ. фильм. 19.05 Профессиональный бокс. Бой за звание чемпиона Европы среди тяжеловесов. 20.30 К Дню города. "Фиеста" воздушных шаров. 21.05 Блеф-клуб. 21.45 "Колье Шарлотты". Худ. фильм (Россия). 2-я и 3-я серии.

ПОЛЬША -- 1

08 00 Экологическая программа. 08 15 Из Польши. 08 30 Все об огороде. 08 55 Агролиния. 09 30 "Возвращение в будущее". Сериал пр-ва США. 09 55 Программа дня. 10 00 Новости. 10 10 "Зерно". Программа католической редакции. 10 35 Программа для детей и молодежи. 11 35 Квант. 11 55 Что вы на это? 12 00 Путешествие на Луну. 13 00 Новости. 13 10 Страна. 13 35 Телеконцерт пожеланий. 14 00 Животные мира. 14 30 Мультфильмы У. Диснея. 15 40 Телетеатр. 16 40 Тележурнал. 17 15 "Бил Косби Шоу". Сериал пр-ва США. 17 30 Тележурнал. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 25 Телетурнир. 18 55 Тележурнал. 19 10 "Больница надежды". Сериал пр-ва США. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Тенистая долина". Сериал пр-ва Англии. 23 20 Танцевальный турнир. 00 15 Новости. 00 25 Спортивная суббота. 00 50 "Омен - Дамен". Фильм ужасов пр-ва США. 02 30 "По ту сторону". Сериал пр-ва США. 03 15 Музыкальная программа. 03 45 Музыкально-поэтическая программа.

Воскресенье, 26 мая

Белорусское телевидение

8.00 "Про то, как..." Музыкальный фильм. 8.10 Колесо времени. К 75-летию принятия нэпа. 8.40 "Конон". Мультсериал. 9.05 Фестиваль "Телебом" в Могилеве. Финал. Часть 2-я. 10.15 Студия "Колыбельная". "Все дело в шляпе". 10.45 "Праздничный автограф". Программа посвящена Дню химика. 11.25 Все нормально, мама! Развлекательная программа. 11.55 Туробъектив. Путешествия, встречи, отдых. 12.15 Победитель. Спортивная программа. 12.35 Лучшие хиты MTV. 13.05 Вершина мира. Подведение итогов телеигры за май. 13.25 Форум национальных культур Беларуси(анонс). 13.40 Авто парк. 13.55 "Дикий юг". Научно-популярный сериал. 14.25 Гости в дом. Египетские зарисовки. 14.35 Театр в кресле. 15.15 Поздравляем вас! Музыкальная программа к Дню химика. 16.05 Мост. 16.30 Бездельник. 17.00 Закрытие Форума национальных культур Беларуси. Гала-концерт. 18.00 Банка комиксов. 18.30 По вашим просьбам. "Анна Каренина". Худ.фильм. 2-я серия. 19.40 Колыбельная. 20.00 Резонанс. 20.50 Спортивный телекурьер. 20.55 Новости-ТВ. 21.10 Ток-шоу "Карамболь". 21.45 "Синема". "И корабль плывет". Худ.фильм. 2-я часть. 23.05 Телевизионный Дом кино. Гости программы -- участники фестиваля "Золотой Витязь". 23.35 "Бархатный сезон". Музыкально-развлекательная программа. 0.05 Чемпионат Беларуси по культуризму.

ОРТ

7.00 Веселые истории в журнале "Ералаш". 7.20 Тираж "Спортлото". 7.30 Лирическая комедия "Я, бабушка, Илико и Илларион". 9.00, 14.00, 23.20 Новости. 9.15 "Непутевые заметки". 9.30 Пока все дома. 10.10 Утренняя звезда. 11.00 "Служу России!" Военный курьер. 11.30 "Играй, гармонь любимая!". 12.00 "Провинциальные истории". г.Ханты-Мансийск. 12.25 Очевидное-невероятное. 12.55 Смехопанорама. Ведущий -- Е.Петросян. 13.25 "Тайны пиратских кладов". Сериал. 14.20 "Музыка в эфире". 15.05 "Как-то раз". 15.15 Клуб путешественников. 16.05 Мультфейерверк: "Американский хвост IV","Приключения Вуди и его друзей". 17.10 Концерт Вахтанга Кикабидзе. 18.05 "Клуб "Белый попугай". 19.00 Время. 19.40 Лайза Минелли в фильме "Кабаре". 21.50 Программа передач. 22.05 Футбольное обозрение. 22.35 "Три сестры". Режиссер -- Эймунтас Някрошюс (Литва). Международный театральный Чеховский фестиваль. 23.40 Любовь с первого взгляда.

Канал "Россия"

7.00 В этот день... 7.10 Всего понемногу. 8.00 Не вырубить... 8.15 Вас приглашает газета "Иностранец". 8.30 Гостиница деда Мазая. 8.45 "Большие-маленькие". 9.00 Футбол без границ. 9.30 "Честь имею!" 10.00 Вести в одиннадцать. 10.15 Русское лото. 10.55 Мультфильм. 11.05 Звуковая дорожка. 12.00 Истоки. 12.30 Книжная лавка. 13.00, 22.50 Вести. 13.20 Клип-антракт. 13.25 "Женщина со средствами". Телефильм. 14.15 Караоке по-русски. 14.35 Империя игр. "На воде, на земле и в воздухе". 15.30 "Воспоминания об учителе..." К 100-летию со дня рождения Б.Захавы. 16.00 Колесо истории. 17.00 Волшебный мир Диснея. "Чокнутый", "Аладдин". 17.55 Момент истины. 18.45 Клип-антракт. 19.00 Зеркало. 19.55 Погода на завтра. 20.00 Любимые комедии. "Тридцать три". Худ.фильм. 21.25 "К-2" представляет: Мария Шелл, Сильвия Кристель и Михаил Жванецкий в программе "Поцелуй в диафрагму". 22.20 У Ксюши. 23.05 Рек-тайм.

Санкт-Петербург

8.55, 10.55, 12.55, 14.55, 18.55, 20.55 Информ ТВ "Сейчас". 9.05 "Большой прием во Дворце". Телефильм. 9.20 "Эрмитаж. Зал номер ноль". Премьера док. фильма. 9.45 Весь этот цирк. 10.05 Стиль жизни. 10.20 Пасхальный фестиваль. Песнопения. 11.05 Личное дело. 11.35 Еще одна Россия. 12.20 Овертайм. 12.35 Храм. 13.10 "Иосиф Бродский. Немного о себе." Премьера телефильма. 13.50, 17.35 Посвящается Дню города. Футбольно-концертное шоу "Кубок президента". 15.05 Телемост. Обманутые вкладчики: разрешение проблемы. 16.35 Детское ТВ. Ребятам о зверятах. Сказка за сказкой. 19.10 "Проводы белых ночей". Худ. фильм. 20.35 "Статуи над городом". Телефильм. 21.05 Петербургские звоны. 21.30 Ноу смокинг. 22.15 Международное обозрение. 22.40 Заключительный концерт Международного фестиваля "Музыкальная весна-96".

ПОЛЬША -- 1

08 00 Сельское хозяйство в мире. 08 15 Польские танцы. 08 35 Тележурнал. 09 05 Музыкальная программа для детей. 09 35 "Дорога в Авонлеа". Сериал пр-ва Канады. 10 25 Телеутро. 10 50 Программа для детей. 11 15 В старом кино. 13 00 Трансляция из Ватикана. 13 20 Публицистическая программа. 14 00 Новости. 14 10 Неделя. 14 40 Перец и ваниль. 15 15 "Север - Юг". Сериал пр-ва США. 16 15 Программа для родителей. 17 00 Духовная культура народа. 17 50 Календарь XX века. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Стоит посмеяться. 18 50 Сатирическая программа. 19 05 "Доктор Квинн". Сериал пр-ва США. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Центр". Сериал пр-ва США. 22 05 Вечер с Алицией. 23 00 Спортивное воскресенье. 23 25 Документальный фильм. 00 50 "Кабаре". Музыкальный фильм.

RELAKS ~ ROZRYWKA ~ HUMOR

REBUSIK

Cześć kochane Dzieci!!!

Wiosna, tak dużo dni wolnych. Od razu widać że wszystkie dzieciaki odpoczywają i nawet nie bardzo chcą rozwiązywać moje krzyżówki, mam takie wrażenie mam ponieważ ostatnio przychodzi do mnie coraz mniejsza ilość listów. Ale ktoś z Was nie wyjechał z rodzicami na działkę, usiadł i napisał bardzo ciekawy i kolorowy list. Niestety ten ktoś zapomniał napisać swoje nazwisko, oto list (może poznacie autora?):

Cześć Rebusiku!

Na początku listu chcę opowiedzieć Ci o konkursie piosenki dziecięcej "Swojskie nutki". Konkurs odbył się 21 kwietnia o godz. 12.00. Brało w nim udział mniej więcej 13 klas. Moja klasa też brała udział w nim, to znaczy nie cała klasa, tylko 9 dziewczynek i 1 chłopiec. Śpiewaliśmy dwie piosenki "Wakacje" i "Różowy balonik". Dostaliśmy dyplom za wyróżnienie i jeszcze 10 koszulek i dwie kasety. Prowadzącymi byli Maryna, Marianka i Paweł z mojej klasy. Moja pani nauczycielka zapisywała na karteczki dzieci, które nie brały udziału w konkursie i potem dziewczynka wylosowała kilka karteczek z nazwiskami te dzieci otrzymały małe upominki, a Olek Spirydonow dostał vokman. Na koniec konkursu wszystkim dzieciom rozdawano książeczki. Tak skończył się pierwszy konkurs piosenki "Swojskie nutki". A teraz przeczytaj wiersz, który ułożyłam, sama:

CHCĘ MIEĆ PIESKA

Poprosiłam mamę,
by kupiła pieska.
Lecz kupiła kotka,
zamiast tego pieska.

Poprosiłam tatę,
żeby kupił pieska.
Lecz kupił papużkę,
zamiast tego pieska.

Tak prosiłam ciocię,
siostrę i braciszka.
Lecz kupili myszkę,
Rybkę i chomiczka...

Dziewczynka ta prosiła mnie, o przekazanie dzieciom z Jodkowickiej szkoły, że ich krzyżówka bardzo się jej spodobała.

Także Natalia IGNATOWICZ nadesłała list i bardzo prosiła mnie o to, abym napisał jeszcze o sześciu innych cudach świata, a zwłaszcza o ogrodach wiszących Semiramidy.

Wiesz co, Natalka, już kupiłem bilet, żeby wyjechać tam i napisać coś ciekawego dla Was, ale podróż ta będzie trwać długo, musicie zaczekać. A na razie przeczytajcie o moich ostatnich zainteresowaniach. Byłem w dżunglach i zaprzyjaźniłem się z ciekawym zwierzątkiem dziś opowiem o nim:

LEW (PANTHERA LEO)
Gromada: ssaki. Rząd: drapieżne, zwane mięsożernymi. Rodzina :koty. Długość ogona: od 60 cm do 1 m. Ciężar ciała: od 180 do 240 kg. Barwa sierści: płowożółta lub brązowa. Środowisko: sawanny i obrzeża pustyń Afryki, na południe od Sahary, rezerwat Kathiawar w Indiach (około 300 sztuk). Długość życia: 20-30 lat.

LEW, CÓŻ LEW JEST KOCIAK DUŻY...

Tylko Stefek Burczymucha - przechwalający się w wierszu Marii Konopnickiej niebywałą odwagą - nic sobie nie robił z lwa. Zuchwały śmiałek wziąłby jednak na pewno nogi za pas, gdyby stanął oko w oko z tym "kociakiem".

W rzeczywistości bowiem nawet podróżnicy, oswojeni z widokiem dzikich zwierząt, wolą nie wchodzić w drogę grzywiastemu drapieżnikowi. W niektórych rejonach Afryki lew nazywany jest essed, czyli "wywołujący zamęt". Gdy ten wielki kot "miauknie", ziemia aż drży, a wszyscy mieszkańcy sawanny wpadają w panikę. Pasące się spokojnie zebry, antylopy i żyrafy uciekają w popłochu gdzie popadnie.Małpy wdrapują się na najwyższe gałęzie drzew, a bydło domowe zrywa się z uwięzi i tłoczy w zagrodach. Jednak lwy głośno ryczą zwykle wtedy, gdy są syte, a więc nieskore do ataku. W czasie łowów raczej nie dają znać głosem o swojej obecności. Polują najczęściej nocą, całym stadem lub parami, czając się w gęstej trawie w pobliżu ścieżek i wodopojów. Prym wiodą lwice, bo właśnie one muszą zdobyć pożywienie dla całej rodziny. Cierpliwe i sprytne, czatują nieraz całymi godzinami, zanim upatrzą ofiarę. Skradają się wtedy do niej kocim sposobem najbliżej jak mogą i dopadają jednym skokiem. Są tak silne, że nawet dużą zdobycz potrafią wlec w pysku kilkaset metrów, a jeśli trzeba, przeskakują z nią przez przeszkody. Bo choć lwy większość czasu spędzają na otwartej przestrzeni, ucztować wolą w osłoniętym, bezpiecznym miejscu. Mają oczywiście wielki apetyt i nie zawsze najadają się do syta tym, co upolują. Nieraz nawet król stada, mający pierwszeństwo przy "stole", odchodzi głodny. Wtedy sam suka łatwej zdobyczy lub zadowala się padliną.

Gdy rodzą się młode, lew - ojciec oddala się od miejsca, w którym przebywają one wraz z matką. Krąży jednak w pobliżu i czuwa nad bezpieczeństwem rodziny. Cętkowane lewki są dość długo niedołężne. Pomiaukując jak domowe kociaki, przez pierwsze dwa miesiące nie opuszczają rodzinnego legowiska. Dopiero potem zaczynają urządzać gonitwy, skoki i zapasy. Matki cierpliwie znoszą dokazywanie dzieci. Pozwalają im wdrapywać się na swój grzbiet, tarmosić za uszy i pociągać za ogon. Gdy muszą wyruszyć na łowy, rozbrykaną gromadkę zostawiają pod okiem innych samic ze stada. Swym potomstwem opiekują się troskliwie aż do czwartego roku życia. Właśnie wtedy młodym samcom zaczyna wyrastać grzywa, a to znaczy, że są już dorosłe.

Wasz REBUSIK.
CZEŚĆ!!!

ZABAWKI STARE JAK ŚWIAT

Najstarszą zabawką ludzkości jest lalka. Dawniej lalkami bawiły się nie tylko dziewczynki. Na przykład w Japonii co najmniej od tysiąca lat każda rodzina dziedziczy z pokolenia na pokolenie komplet odświętnie ubranych lalek.Oprócz "dobrych" domowych lalek istniały tam także "złe" papierowe laleczki, które co roku 3 marca puszczano w łódkach z papieru z biegiem rzeki, aby zabrały ze sobą wszelkie zło.

Również Indianie Pueblo, zamieszkujący południowo - zachodnie tereny Stanów Zjednoczonych, przywiązują do lalek wielką wagę. Mężczyźni z tego plemienia rzeźbią w drewnie małe, bogato zdobione laleczki *kacina*. Wyobrażają one duchy, które Indianie otaczają czcią.

Choć lalki są tak stare jak świat, nie znajdujemy ich w najstarszych grobach, ponieważ materiał, z którego lalki robiono - drewno, futro, płótno - szybko się rozpadał i niszczył. Wiemy jednak, że dzieci chowano z lalkami w starożytnym Egipcie, w Grecji i Rzymie.

Najpopularniejszą lalką na świecie jest dzisiaj amerykańska lalka Barbie. Jej pierwszy model powstał 37 lat temu, w 1959 roku. Od tamtej pory rodzina Barbie znacznie się rozrosła i teraz liczy kilkadziesiąt wzorów lalek. Jest znana w Stanach Zjednoczonych, we wszystkich krajach Europy i w większości państw świata.

Lalki nie były jedynymi znanymi kiedyś zabawkami. Już przed pięcioma tysiącami lat mali Hindusi bawili się także fujarkami, grzechotkami, wiatraczkami, bębenkami, cymbałkami, szmacianymi piłkami i konikami na kiju. W starożytnym Egipcie wykonywano lalki z terakoty i gałganków, pajace, klapiące paszczą krokodyle oraz inne ruchome zabawki.

LALKA

Była sobie porcelanowa lalka. Uśmiechnięta od ucha do ucha, z błyszczącymi oczkami i w czerwonej sukience.

- Staroć! - dokuczały jej plastikowe laleczki. - Jesteś nienowoczesna! Brzydka!...

Porcelanowa lalka stała na półce spoglądając spod oka na swe śliczne sąsiadki: wysmukłe, pewne siebie, modnie ubrane i rozchichotane. Były ich setki - całymi dniami albo plotkowały albo prawiły sobie komplementy, nic dziwnego zresztą; wszystkie były dokładnie takie same, komplementując więc koleżanki, komplementowały siebie.

Któregoś razu do sklepu z zabawkami wszedł starszy pan.

- Chciałbym kupić tę porcelanową lalkę - powiedział.

- Aaaa, gratuluję wyboru - skłonił się przed nim sprzedawca. - Najładniejsza laleczka w całym sklepie. Niestety droga...

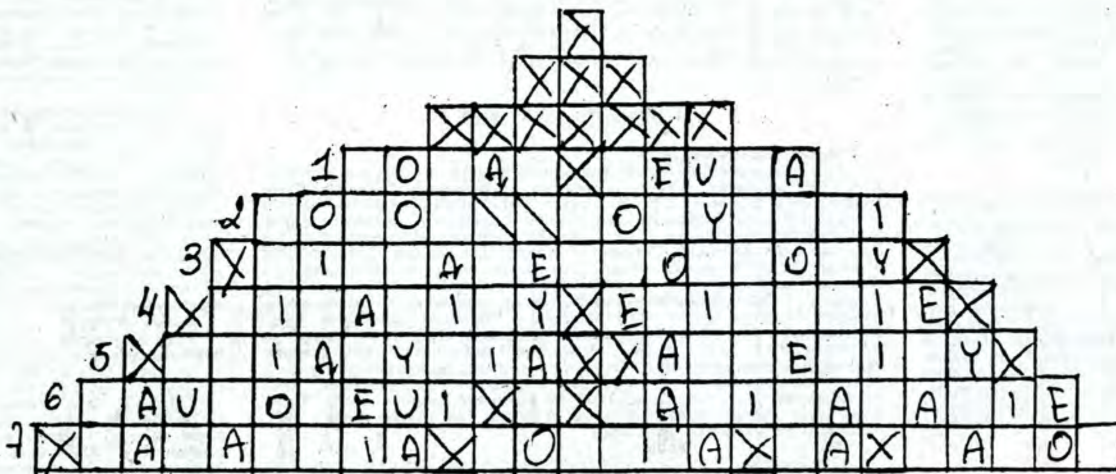
- Co?! - krzyknęły plastikowe śliczności.

- Ale rozumie pan... - ciągnął sprzedawca - takich lalek jak te nowoczesne są na świecie miliony. Ta zaś jest tylko jedna...

KRZYŻÓWKA

W numerze 18 z 6 - 12 maja Rebusik opowiadał Wam o piramidach i wspomniał o cudach świata. Jak zapewne, pamiętacie wymienił siedem rzeczy, które świat starożytny nazwał mianem "códów świata". Przypomnijcie je sobie i wpiszcie do podanej niżej piramidy. Dla ułatwienia powstawiane zostały samogłoski. Myślę, że nie jest to trudne zadanie.

!!!POWODZENIA!!!

"Głos znad Niemna"
Wydawca:
Związek Polaków
Zastępca redaktora naczelnego
Ryszard KARACZUN

Adres redakcji:
230023 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. **72-00-75**

Druk: Zakłady Graficzne
Grodno, ul. Poligrafistów 4
Zamówienie nr 1636
Nakład **9 530 egz.**

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8
Indeks w Polsce 329258.
Prenumeratę przyjmują placówki Ruchu S.A.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
miesięczna - 4000 rb.
na kwartał 1996 r. - 18000 rb.
W Polsce na kwartał - 78 tys. zł.
(7 zł. 80 gr.)